

MIPel-SCOOP

2002

1

INFO-SCOOP is een uitgave van 101 MIPel

Januari 2002

De invloed van islamitische landen op Bosnië-Herzegovina

De communistische erfenis
Afghanistan op de knieën
wie volgt?

Brandpunt Kabul

Olie

INHOUDSOPGAVE

BLZ

DE INVLOED VAN ISLAMITISCHE LANDEN OP BOSNIË-HERZEGOVINA	3
DE COMMUNISTISCHE ERFENIS	9
BRANDPUNT KABUL	11
OLIE	15
AFGHANISTAN OP DE KNEIËN, WIE VOLGT?	16
AC-130H/U SPECTRE	18
BLU-82 DAISYCUTTER	20
RQ-1 PREDATOR	21
JDAM E.D.	23
INDEX VAN DE INFO-SCOOP	24

VOORWOORD

Ook in 2002 kunt u als trouwe lezer van de INFO-SCOOP bijdragen verwachten die u meer achtergrond informatie verschaffen over de conflicten waarop onze aandacht gevestigd is.

In deze uitgave kijken we naar de invloed van islamitische landen op ons mandaatgebied, Bosnië-Herzegovina.

Ook de situatie in Afghanistan, waar zich momenteel eenheden van de luchtmobiele brigade en de commando's bevinden, heeft onze aandacht. De overgang van een communistische- naar een Westerse markteconomie in Bosnië wordt beschreven in "De communistische erfenis". Tot slot treft u enige foto's aan m.b.t. nieuw of vernieuwd materieel.

Ik wens u veel leesplezier.

Wvd C-101 Mipel
Majoor Th.C.H.M. Hoefs

COLOFON

INFO-SCOOP is een uitgave van
101 Militaire Inlichtingenpeloton

Adres:

Simon Stevinkazerne,
MPC 41A, postbus 9012,
6710 HC Ede.

Telefoon: 0318-683050/3073/3023

Redactie: Maj Scholten, Elnt de Groot,
Sgt1 Veenbrink, Sgt Kolster en
Kpl Weidema.

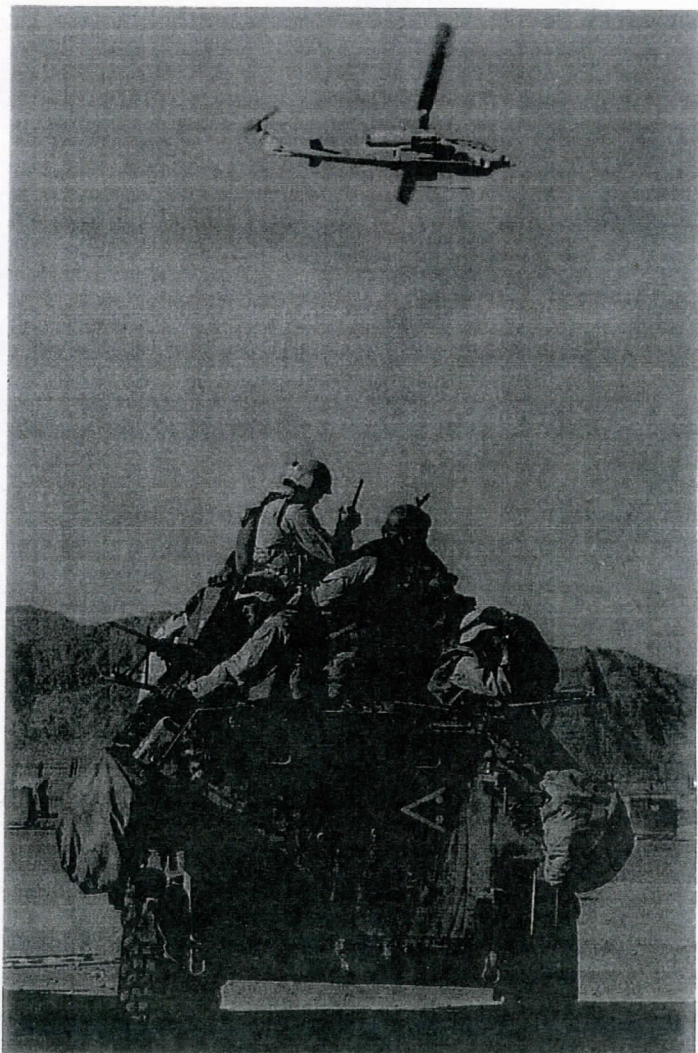
INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

De inhoud van de INFO-SCOOP is volledig samengesteld uit **open bronnen**. Overname uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld. Indien uw adres is gewijzigd, gelieve dit door te geven aan repro 101 MIPel. (zie bovenstaand adres of telefonisch 0318-683023)

Op het Intranet zijn we o.a. te vinden op de startpagina van de KL onder de titel KL bladen of onder het volgende adres:

<http://10.32.2.118/DGC/101mipel/infoscoop>

Nog dagelijks wordt er jacht gemaakt op Al Qaeda in Afghanistan.

DE INVLOED VAN ISLAMITISCHE LANDEN OP BOSNIË-HERZEGOVINA

AOOI J.A.P. SCHUIJL
M.M.V.TLNT DRS C.O. ZWART

Na de 11e september is de wereld veranderd. Vooral het gevoel van veiligheid en onkwetsbaarheid in de Westerse wereld is omgeslagen in een gevoel van angst en onzekerheid. De islam en de islamitische wereld zijn door enkele extremistische geloofsgenoten in diskrediet gebracht. Kunnen we in Bosnië-Herzegovina ook spreken van een islamisering? Een groot deel van de bevolking in Bosnië-Herzegovina is islamitisch. Echter men zou zich kunnen afvragen of zij het fundamentalisme aanhangen of behoren tot de 'gematigde moslims'. De geschiedenis van de islam in Bosnië-Herzegovina kent een lange periode, die zeker zijn sporen heeft nagelaten. De recente geschiedenis is gerelateerd aan de onafhankelijkheid van Bosnië-Herzegovina in 1992 en sterk beïnvloed door de islamitische landen, die met name tijdens en direct na het conflict actief zijn geweest. Sterker nog, tot op heden is hun rol niet alleen op politiek maar ook op militair, cultureel en religieus gebied nog steeds niet uitgespeeld. Na het conflict werd het, door de VS geïnitieerde, Train & Equip Program (T & E) in het leven geroepen. In dit T & E participeren echter niet alleen de Westerse landen, maar ook de islamitische wereld. Een ander niet te verwaarlozen factor is de invloed van de islamitische geestelijken in Bosnië-Herzegovina. Zijn zij in staat de bosniacs tot het fundamentalisme te bewegen? In een korte beschrijving schetst de hoogste islamitische vertegenwoordiger in Bosnië-Herzegovina, Mustafa Cerić een beeld over de zienswijze die een deel van de bosniacs over de westerse leefwijze heeft. De invloed van de islam, de islamitische wereld en enkele organisaties tijdens en na het conflict wil ik met de hieronder geschetste items verwoorden.

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: Jutarnje Novine (Bosnisch dagblad uit Sarajevo), Universiteit Konstanz, New York Times, Washington Post, Los Angeles Times, Globus, Elsevier, NRC Handelsblad, Militaire Spectator, Time en het Institute for War & Peace Reporting.

HISTORISCHE ACHTERGROND

Hoe is de islam op de Balkan terechtgekomen en op welke wijze heeft deze geloofsovertuiging zich over deze regio verspreid? Welke invloed heeft dit op de bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina gehad en mogen we de bosniacs wel als extremistische moslims betitelen? Om hier een antwoord op te vinden is het noodzakelijk om eerst een stuk in de historie terug te gaan.

1352 - Osmanen - De Osmanen (Ottomanen of Turken) staken de Bosporus over en zetten voet aan wal op de Balkan en bedreigden vervolgens de Slavische volkeren die zich al eerder, ten tijde van de Grote Volksverhuizing (300 - 600 na Chr.), op de Balkan hadden gevestigd.

28-06-1389 - Slag op het Merelveld - Ottomaanse troepen versloegen het door Servië geleide bondgenootschap, met zijn machtige vorst, prins Lazar aan het hoofd, in Kosovo-Polje (tegenwoordig jaarlijks door de huidige generatie Serviërs herdacht als de 'Sint Vitusdag'). Dit luidde het begin in van de Osmaanse hegemonie op de Balkan die duurde tot in de achttiende eeuw. In 1463 ver-

overden en bezetten de Osmanen Bosnië-Herzegovina. Een deel van de bevolking in Bosnië-Herzegovina bekeerde zich noodgedwongen tot de religie van de Osmanen; de islam. Hierdoor verkreeg men bestuurlijke functies en privileges in de steden, zoals ook in Sarajevo. Overal in het land verzezen de minaretten, die tot op heden karakteristiek zijn voor het Bosnische landschap. De christenen werden door de Osmanen beschouwd als het rechteloze volk ('Raja'). De moslims daarentegen werden door de Osmaanse heersers 'beloond' met de toewijzing van landerijen die voorheen aan de Serviërs en Kroaten toebehoorden. Dit wekte zodoende een gevoel van antipathie op van Servische en Kroatische zijde t.o.v. de moslimbevolking. Overigens drongen de Osmanen niemand op zich tot de islam te bekeren. Er heerste een voortdurende gevoel van onveiligheid. Vooral de beruchte Janitsaren (Turkse vrijescharen) maakten zich schuldig aan plunderingen en verkrachtingen. Als reactie hierop trokken veel jonge Servische boeren de bergen in om zich gewapend te organiseren (o.a. in organisaties als hadjucken en cetricks) tegen de Osmaanse en 'bekeerde' moslims. Aan het einde van de 17e eeuw slaagden de Oostenrijkers er her-

haaldelijk in de Osmanen te verslaan en hen ver naar het zuiden te verdrijven. De Serviërs, in afwachting van de uiteindelijke liquidatie van de gehate Osmanen, voelden zich sterk en het verzet groeide, maar de Osmanen herwonnen het terrein en namen vervolgens vreselijke represailles. De afstand tussen de moslims en de christelijke bevolking werd naarmate de Osmaanse invloed verminderde, steeds groter.

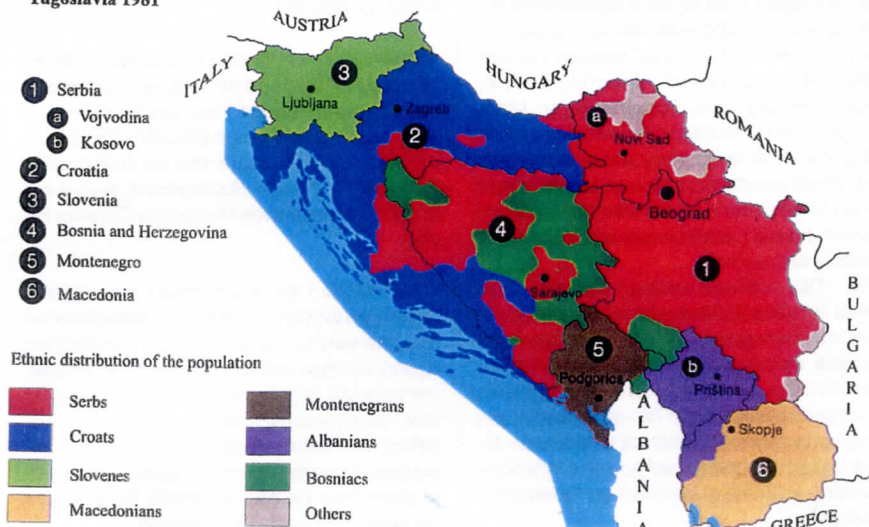
1830 - Vorstendom Servië - Na eerdere strubbelingen aan het begin van de negentiende eeuw erkende het Osmaanse Rijk Servië in 1830 als een vorstendom, weliswaar onder Osmaans toezicht, maar geleid door de Servische prins Milos Obrenovic. Pas aan het begin van de negentiende eeuw nam het aantal opstanden tegen het Osmaanse gezag toe. Serviërs, Grieken, Albanen, Bulgaren, Macedoniërs, Montenegrijnen en zelfs (af en toe) de Bosnische-Moslims eisten meer religieuze rechten, meer taal- en onderwijsrechten, gelijkheid van belasting. Ze eisten vormen van zelfbestuur en in sommige gevallen kregen ze die ook.

1878 - Protectoraat Bosnië - Na het Congres van Berlijn (1878) kreeg Oostenrijk (deel van het Habsburgse Rijk) het protectoraat over Bosnië-Herzegovina. Na het binnentrekken van de Oostenrijkse legers in Bosnië-Herzegovina raakten de moslims hun belangrijke positie van bevoorrechte burgers kwijt. Velen van hen weken vervolgens uit naar Turks gebleven gebieden op de Balkan of naar Klein-Azië.

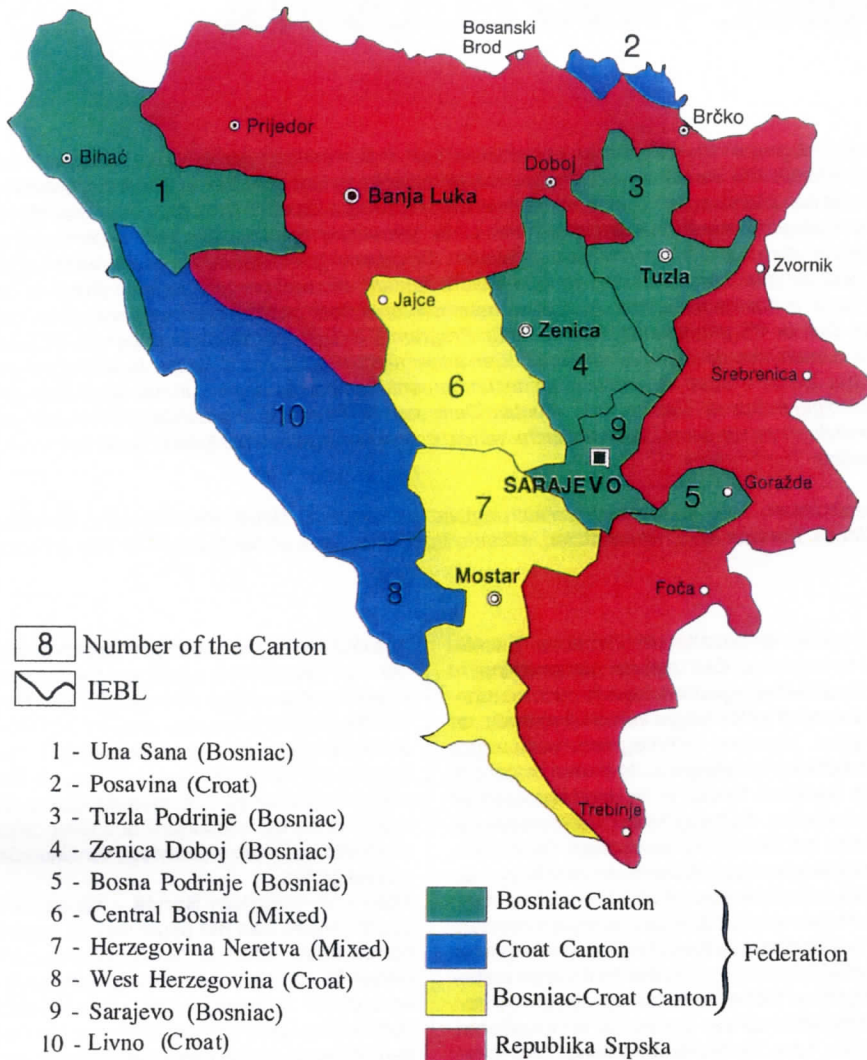
1908 - Annexatie Bosnië - Oostenrijk besloot Bosnië-Herzegovina te annexeren, wat leidde tot hevige protesten van Serviërs en moslims. Tijdens het bezoek van de Oostenrijkse troonopvolger Franz Ferdinand aan Sarajevo werd deze door jonge Servische revolutionairen (waaronder Gavrilo Princip) om het leven gebracht.

1918 - SHS - In 1918, na de Eerste Wereldoorlog, kreeg de Balkan de vorm die het nog lange tijd zal handhaven. Na de nederlaag van Oostenrijk raakte voormalige machtige Habsburgse imperium Bosnië-Herzegovina kwijt. De moslims zagen in dat een terugkeer naar het Osmaanse Rijk, noch een eigen is-

Yugoslavia 1981

Federation of BiH

lamitische staat de juiste was en prefereerden derhalve een verenigd onafhankelijk Joegoslavië! Het in de laatste decennia van de 19de eeuw opkomende gemeenschappelijk idee in zowel Kroatië, Slovenië als Servië, leidde tot de vorming van een nieuwe staat (SHS - Het Koninkrijk der Serviërs, Kroaten en Slovenen, het latere Joegoslavië) dat echter vanaf dat oprichtingsjaar helaas één manco vertoonde: de Serviërs maakten in dit land aanspraak op de leidersrol, want zij waren het toch die in die Eerste Wereldoorlog het meest hadden geleden; zij hadden als enige een leger; zij hadden decennialang het vuile werk opgeknapt, opdat de Kroaten en Slovenen zich vreedzaam en welvarend onder Habsburgse heerschappij konden ontwikkelen.

1941-1945¹ - WO II - Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het koninkrijk SHS opgedeeld. In Kroatië kwam het pro-Duitse regime van Ante Pavelic, de leider van de Ustasha, aan de macht. Bosnië-Herzegovina werd door Hitler aan Kroatië toegewezen. Opmerkelijk was dat, in tegenstelling tot de Serviërs, Joden en Roma's de moslims niet door de Ustasha werden vervolgd. Sterker nog, zij kregen subsidies voor hun scholen en er werd

zelfs een moskee in Zagreb voor de islamitische gemeenschap gebouwd. Pavelic vormde zelfs aparte moslimeenheden in zijn leger en veel moslims namen gezamenlijk met de Ustasha deel aan wreedheden jegens eerder genoemde bevolkingsgroepen. Tijdens de oorlog ontstonden verschillende verzetsbewegingen, waaronder de partizanen onder aanvoering van Josip Broz, ofwel Tito. Zij slaagden er uiteindelijk in heel Joegoslavië op de Duitsers te veroveren. De koning keerde niet uit Engeland terug en Joegoslavië werd een communistische federatie (o.l.v. president Tito) met een sterk centraal bestuur van zes republieken: Slovenië, Kroatië, Servië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië en Montenegro. Om de dominantie (deels al ondergaan door de erkenning van beide eerder genoemde provincies) van de Serviërs nog verder terug te dringen, werden drie nationaliteiten binnen Servië erkend: Kroaten, Serviërs en moslims.

1945 - Tito - Na de Tweede Wereldoorlog raakte de gehele Balkan onder de invloedssfeer van de Sovjet-Unie. Tito nam jegens de moslims een coulante houding aan en benoemde zelfs een islamiet in zijn regering. In zijn regering benoemde Tito opmerkelijk genoeg vertegenwoordigers uit alle drie de etnisch-religieuze gemeenschappen (orthodoxe Serviërs, katholieke Kroaten en Bosnische moslims).

¹ Uit: Joegoslavië - Dr. T. Eekman

² Discussiestuk van de 'Projektgruppe Friedenforchung', (Projekt 13/85 & 590/95) Universiteit Konstanz No. 33/1996

HET UITEENVALLLEN VAN JOEGOSLAVIË²

16-11-1990 Vrije verkiezingen in Bosnië -

De eerste vrije verkiezingen in de Joegoslavische deelrepubliek Bosnië-Herzegovina. De (Bosnische-) moslim partij van Izetbegovic, de SDA (Stranka Demokratska Akcija, Partij van Democratische Actie) wint de verkiezingen. De Bosnische zakenman Fikret Abdic wordt met 42% president gekozen, maar treedt ten gunste van Izetbegovic terug om vervolgens genoeg te nemen met de functie van minister-president. Izetbegovic, werd de president van Bosnië-Herzegovina in het collectieve staatspresidium, dat na de dood van Tito was ingesteld.

29-02-1992 - Onafhankelijkheid van Bosnië-Herzegovina-

In een referendum gehouden over de vraag of men zich eveneens los wilde maken van het Joegoslavië van Milosevic, stemde 99% van de Bosnische bevolking voor onafhankelijkheid. Op 3 maart verklaarde Izetbegovic Bosnië-Herzegovina onafhankelijk. Het merendeel van de Bosnische Serviërs boycotte het referendum. Zij richtten onder leiding van Karadzic de 'Republika Sprska' (RS) in Bosnië-Herzegovina op. Op 6 april erkende de internationale gemeenschap als een onafhankelijke staat. Daarop brak de burgeroorlog in Bosnië-Herzegovina uit: Bosnisch-Servische milities vielen de Bosnische moslimbevolking in de stad Bijeljina aan. De Bosnische Serviërs hadden aan het einde van de zomer van 1992 ruim twee derde van het gebied van het land onder controle.

Medio april 1992 - UNPROFOR actief in Bosnië-Herzegovina.

Sefer Halilovic richt het ARBiH op.

Medio mei 1992 - Aanvang van de langdurige belegering van Sarajevo door Bosnisch Servische strijdkrachten.

10-08-1992 - De Bosnische Minister van Buitenlandse Zaken, Silajdzic brengt een bezoek aan Islamabad, alwaar hij de 'Organisatie van Islamitische Staten' verzoekt om Bosnië-Herzegovina tegen de B-Servische agressie te beschermen.

31-08-1992 - De eerste Islamitische strijders uit Turkije, Algerije, de Verenigde Arabische Emiraten en Soedan verschijnen in Bosnië-Herzegovina ten tonele om hun 'geloofsgenoten' te steunen.

11-03-1993 - In Parijs onderhandelen de internationale vertegenwoordigers, de Amerikaanse Cyrance Vance (namens de VN) en de Britse Lord David Owen (namens de EU) om de grenzen te bepalen van de zelfstandige provincies in Bosnië-Herzegovina. In april van dat jaar verwerpen de Bosnische Serviërs het plan.

16-06-1993 - De presidenten van Servië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina komen na het afwijzen van het Vance-Owen Plan in Genève bijeen om een nieuwe oplossing te vinden. Izetbegovic blijft bij zijn standpunt dat er in ieder geval geen sprake kan zijn van een driedeling van Bosnië-Herzegovina en verlaat vervolgens de vergadering om zijn ongenoegen te uiten door de aanhoudende B-Servische agressie in Bosnië-Herzegovina.

27-07-1993 - Een nieuwe onderhandelingsronde wordt in Genève o.l.v. Owen en zijn nieuwe partner namens de VN, de Noor Stoltenberg opgestart. Uitgangspunt is het Servisch-Kroatische voorstel: de driedeling van Bosnië.

07-10-1993 - Izetbegovic wijst tijdens een zitting van de Algemene Vergadering van de VN het voorstel tot een driedeling van Bosnië-Herzegovina op basis van etniciteit af. Dit plan zou een vorm van rassenscheiding betekenen en iedere vorm van apartheid zou de facto de basis kunnen vormen voor etnische zuiveringen en volkerenmoord.

05 - 02-1994 -Tijdens een granaatinslag op de markt in Sarajevo komen 68 mensen om het leven.

16 - 03-1994 - Onder druk van de VS komt de Moslim-Kroatische Federatie (MKF) in Washington tot stand en gaat de geschiedenis in als het 'Washington Agreement'.

11-11-1994 - President Clinton kondigt aan dat de VS niet langer aan de uitvoering van het wapenembargo tegen Kroatië en Bosnië-Herzegovina deelneemt. De in de Adriatische Zee gestationeerde Amerikaanse schepen zullen wapentransporten uit met name islamitische staten niet langer tegenhouden.

Juli 1995 - De Bosnische Serviërs starten een groot offensief in het oosten van Bosnië. De beschermde moslim enclaves Srebrenica en Zepa worden volledig onder de voet gelopen. De daar aanwezige blauwhelmen worden gedwongen deze enclaves te verlaten. De Bosnische Serviërs voeren de moslims (mannen van vrouwen en kinderen gescheiden) af.

21-11-1995 - In Dayton, Ohio (USA) werd onder supervisie van de VS het 'Dayton Peace Agreement' - DPA door Alija Izetbegovic (namens de bosniacs), Franjo Tudjman (namens de Bosnische Kroaten) en Slobodan Milosevic (namens de Bosnische-Serviërs) geïnitieerd.

14 -12-1995 - Onder de vlag van de NATO werd een Implementation Force (IFOR) gestuurd om het militaire deel van het Dayton Peace Agreement (DPA) uit te voeren. Het civiele deel van het DPA zal door de Office of the High Representative (OHR) worden uitgevoerd. De High Representative en zijn staf worden hierin gesteund door een aantal organisaties zoals UNHCR (o.a. vluchtelingen en ontminning) UNMIB (politiezaken - IPTF) en de OSCE (o.a. verkiezingen, democratiseringsproces en humanitaire rechten).

31- 01-1996 - De laatste vrijwillige islamitische strijders (Mujahedin) verlaten BiH. Enkele tientallen besloten zich definitief in Bosnië-Herzegovina te vestigen (o.a. door het aangaan van een relatie).

Dayton. Ondertekening vredesakkoord. v.l.n.r. Izetbegovic, Tudjman, Milosevic.
Bron: Globus

20-12-1996 - Op 20 december 1996 wordt de militaire taak door de Stabilization Force (SFOR) voortgezet.

DE ISLAM IN BOSNIË-HERZEGOVINA

Interessant en zeker van wezenlijk belang voor de huidige situatie in Bosnië-Herzegovina is te weten hoe de (Bosnische-) Serviërs en Kroaten tegenwoordig over de Bosnische moslims (hedendaags als 'bosniacs' betiteld) denken. In de beleving van de (Bosnische-) Serviërs en Kroaten hebben deze bosniacs 'altijd' samengespannen met de Turken, net zoals de Albanezen (slag bij Kosovo-Polje).

DE BETROKKENHEID VAN DE ISLAMITISCHE GEMEENSCHAP

In juli 1991 werd door de Europese Gemeenschap tegen Joegoslavië een wapenembargo aangekondigd die in september door de Verenigde Naties werd bekrachtigd met een algemeen en volledig wapenembargo van alle leveranties van wapens en militaire uitrusting. Ondanks dit besluit werden er niettemin wapens en munitie Bosnië-Herzegovina binnengebracht. De toenmalige Bosnische regering van Alija Izetbegovic vroeg en kreeg wapens voor zijn grotendeels uit bosniacs bestaande leger (ARBiH) met name uit islamitische landen. Met die wapens kwamen vervolgens ook de Iraanse vrijwilligers 'mujahedin' (heilige strijders) naar Bosnië-Herzegovina teneinde hun geloofsgenoten in de strijd te steunen. Buiten de eerder genoemde Iraniërs verschenen ook 'mujahedin' uit Brunei, Maleisië, Pakistan, Saoedi-Arabië, Soedan en Turkije. In BiH legden islamitische staten contacten met de toenmalige regeringsleider Izetbegovic en partijvoorzitter van de SDA. De SDA bleek allesbehalve een multi-etnisch getinte partij, ergo verschillende partijleden lieten zich (ver)leiden tot radicale islamitische principes. Deze ontwikkeling zette zich ook voort binnen de Bosnische strijdkrachten.

DE ROL VAN ALIJA IZETBEGOVIC

Alija Izetbegovic werd in 1925 in het noorden van Bosnië-Herzegovina geboren en diende in 1945 in het voormalige Joegoslavische leger. Zijn islamitische activiteiten leverden hem tijdens die communistische periode echter tot tweemaal toe een gevangenisstraf op. In 1946 werd hij veroordeeld omdat hij lid was van de 'Jonge Moslims', een groep die nauw verwant was aan de islamitische gemeenschap in Bosnië-Herzegovina. In 1970 lanceerde

Izetbegovic de 'Islamic Declaration'.³

Hierin werd de islamitische beweging opgeroepen om de toenmalige niet-islamitische regering omver te werpen en te vervangen door een islamitische. Een 'moreel herstel van de islamitische samenleving' in Bosnië-Herzegovina. (Een citaat uit de 'Islamic Declaration': 'Er kan noch van vrede sprake zijn noch van samenwerking tussen de Islamitische religie en de niet-islamitische instellingen'). Nadat ayatollah Khomeini in 1979 de macht in Iran naar zich toetrokken had, verhoogde Izetbegovic zijn inspanningen om ook in Bosnië-Herzegovina de islam van de grond te krijgen. Hiertoe werd hij in 1983 voor de tweede keer door de communistische autoriteiten gevangengezet met als motivatie dat hij zich had ingelaten in de verspreiding van 'islamitische propaganda'. Voor het uitbreken van de oorlog in Bosnië-Herzegovina (1992) had Izetbegovic ook al contacten met Iran en Libië.

Tevens was het bekend dat hij ook aanhanger was van de 'Fedayeen of Islam', een op Iran gerichte radicale islamitische beweging, die in 1960 het leiderschap van Khomeini had erkend. De voormalige president van Bosnië-Herzegovina en de SDA (Stranka Demokratska Akcije) werd recentelijk door de Verenigde Arabische Emiraten (UAE) tot 'Islamitisch Persoon van het jaar' uitgeroepen. Deze internationale onderscheiding werd in het presidentiële paleis van de UAE bekendgemaakt en werd op 5 december 2001 in Dubai uitgereikt.

DE ISLAMITISCHE INVLOED OP HET VOORMALIGE LEGER VAN DE BOSNISCHE MOSLIMS - ARBIH 1992-1995⁴

De ARBiH (Armija Republika Bosna i Hercegovina) werd april 1992 uitgaande van de Territoriale Strijdkrachten (TDF) opgericht en grotendeels samengesteld uit moslims en Bosnische Kroaten die vasthouden aan het voortbestaan van Bosnië-Herzegovina als een multi-etnische staat.

In de loop van 1993 werd de ARBiH onder impuls van o.a. voormalig premier Silajdzic gereorganiseerd, waarbij criminele elementen (die tijdens de oprichting massaal hadden aangemeld) werden verwijderd, rangen en graden werden ingevoerd en controle- en commandostructuren werden opgezet of verbeterd. Het ARBiH was voor een deel zelfvoorzienend (eigen productie van lichte wapens en munitie) en kon op de financiële steun uit de moslimwereld rekenen. Dankzij de Federatie-

³ De Islamic Declaration: 'Een programma voor de Islamisering van de moslims en de moslimbevolking' - Sarajevo 1990

⁴ De volgende items ('de islamisering van het Bosnische leger', 'zelfaangedane wreedheden', 'conclusie') zijn gebaseerd op 'Clinton-Approved Iranian Arms Transfer Help Turn Bosnia into Militant Islamic Base', 1997, U.S. Senate republican Policy Committee, Larry E. Craig, Chairman - Jade West, Staff Director.

Istanbul 1968. Izetbegovic en echtgenote Halida. Bron: Globus

akkoorden met de Bosnische Kroaten, die ook de vorming van een gezamenlijke krijgsmacht (oprichting Hrvatsko Vijece Obdane - HVO maart 1992) voorzien, kon het ARBiH troepen vrijmaken voor de inzet tegen de Bosnische Serviërs (VRS).

In samenwerking met buitenlandse islamitische staten heeft het Izetbegovic-regime zijn militaire- en veiligheids- apparaat vernieuwd om zijn islamitische revolutionaire aanzien te reflecteren en mujahedin in het gehele leger te integreren. Tijdens het conflict in Bosnië-Herzegovina (1992-1995) was hij zelfs verantwoordelijk voor de directe aansturing van de 7e Moslim Bevrijdingsbrigade.

In april 1994 bezocht Izetbegovic de 7e Moslim Bevrijdingsbrigade, die in en rond Tuzla opereerde, ter gelegenheid van haar tweede verjaardag. Verschillende leden van deze eenheden droegen de *shaheed-mantel* (shaheed of 'martelaar', de term die gewoonlijk gebruikt wordt om daders van zelfmoordaanslagen aan te duiden) -een wit gewaad, dat een lijkwade voorstelt. Verder droegen deze strijders groene hoofdbanden (voorzien van Koran-teksten). Terwijl zich binnen deze eenheden genaturaliseerde buitenlandse strijders bevonden, bestonden deze voornamelijk uit Bosnische moslims - getraind en geïndoctrineerd door militante buitenlanders uit islamitische landen.

Voor 1996 waren er drie grote door mujahedin getrainde eenheden in het Bosnische Leger:

- de 7e Moslim Bevrijdingsbrigade van het 3e Corps;
- de 9e Moslim Bevrijdingsbrigade van het 2e Corps;
- de 4e Moslim Bevrijdingsbrigade van het 4e Corps.

Buiten deze, overigens qua sterkte niet met onze westerse brigades te vergelijken eenheden, bestond er destijds nog een groepering die bekend stond onder de naam 'Handzar' ('Dolk' of 'Kromzwaard'). Dit was een 'Pretoriaanse garde' die belast was voor de veiligheid van president Izetbegovic. Deze 6000 man sterke eenheid, de Handzar divisie zag zich zelf als de erfgenaam van de SS Handzar divisie. Die SS Hanzar divisie werd in 1943 door Bosnische moslims geformeerd om aan de zijde van de Nazi's tegen de chetnicks en de partizanen van Tito te strijden. Volgens VN-officieren was het, verbazingwekkend dat zo weinigen van hen die de leiding hadden in de Handzar divisie goed Servo-Kroatisch spraken. "Velen van hen zijn Albanees, hetzij uit Kosovo of uit Albanië zelf. Zij waren getraind en werden geleid door veteranen uit Afghanistan en Pakistan," aldus VN-bronnen.⁵

AANSLAGEN

Vrijwel sinds het begin van de oorlog in

Bosnië-Herzegovina in het voorjaar van 1992, waren er aanhoudende berichten uit de media die spraken over gruwelijke gebeurtenissen, waarvan onschuldige burgers het slachtoffer waren. Die berichten bevatten gevallen van aanvallen van sluipschutters op onschuldige burgers alsmede drie bomaanslagen, toegeschreven aan het Bosnisch Servisch mortiervuur dat tientallen mensenlevens had opgeëist. Elk incident resulteerde in maatregelen van de internationale gemeenschap tegen de vijanden van de bosniacs (in feite dus de Bosnische Serviërs). Hiertegen verweerden de Bosnische Serviërs zich door te stellen dat het de bosniacs zelf de aanslagen hadden veroorzaakt!

Toen Madeleine Albright (VS) gevraagd werd op deze aantijgingen te reageren, zei zij:

"(...) Het is heel moeilijk te geloven dat enig land dit zijn eigen volk zou aandoen, en derhalve, hoewel we de feiten niet exact kennen, lijkt het ons, dat de Bosnische Serviërs degenen zijn met de grotere verantwoordelijkheid." (Deutsche Presse, 06/06/96)

Het feit dat een dergelijke bewering moeilijk te geloven is, betekent niet dat hij onwaar is. De incidenten leidden vervolgens tot het door Sarajevo gewenste resultaat (westerse acties tegen de Bosnische Serviërs). Een westerse analist schetst het volgende: "het dictum dat het doel de middelen heiligt is door alle fundamentalistische organisaties in hun strategieën om politieke macht te verkrijgen en hun zienswijze op de islam op te leggen aan het volk, geaccepteerd. Wat belangrijk is aan een dergelijke actie is de 'ni'y'ah', het motief. Geen enkel middel moet gespaard worden in dienst van de islam zolang men actie onderneemt met een zuivere ni'y'ah. (Amir Taheri - Heilige terreur). Met het bewijs dat het leiderschap van Sarajevo daadwerkelijk een fundamentalistisch uiterlijk had, is het ongerechtvaardigd om ruiterlijk de mogelijkheid van moslimbetrokkenheid uit te sluiten." De vraag blijft openstaan of de uitvoering van het bovenstaande een relatie heeft met de zienswijze van de islam of dat men alleen de aandacht van de Westerse wereld probeerde te trekken.

TRAIN & EQUIP PROGRAMMA⁶

1. DOELSTELLING

Na het vredesakkoord van Dayton werd o.m. vastgelegd (Annex-1A en Annex-1B van het DPA en het Arms Control Agreement van de OSCE) dat de voormalige strijdende partijen hun wapenarsenalen moesten reduceren.

De wapenplafonds traden met de ondertekening van het Arms Control Agreement in Florence (juni 1996) in werking.

Het bleek dat de Moslim-Kroatische Federatie (MKF) v.w.b. het wapenarsenaal ver onder het gestelde plafond zat, terwijl de VRS over een te groot wapenarsenaal beschikte. Dit had als oorzaak dat na het uiteenvallen van Joegoslavië, de Bosnische Serviërs de hand konden leggen op het gros van de (zware) wapens van het voormalige Joegoslavische leger JNA.

Hierdoor kregen de Bosnische Serviërs een kwantitatieve en kwalitatieve voorsprong op de moslims, waardoor zij in staat waren in zeer korte tijd een groot deel van Bosnië-Herzegovina te veroveren.

Na Dayton startte de VS met het 'Military Stabilization Program', doorgaans het Train & Equip Program genoemd. Het T&E staat borg voor de organisatie, training en bewapening van de MKF en wordt uitgevoerd door

een Amerikaanse particuliere organisatie, 'Military Professional Resources Incorporated' (MPRI). Het doel van dit programma was de strijdkrachten van de MKF op hetzelfde niveau te brengen als die van de RS.

Voor de implementatie van de T&E werd onder druk van de Amerikanen (de VS staakten hiertoe de militaire opleiding van enkele honderden moslims in Turkije) eerst een defensiewet door het MKF parlement aangenomen waarin de integratie van de twee krijgsmachten - die van de Bosnische Kroaten (HVO - Hrvatsko Vijece Obdrane) en de moslims (het ARBiH) werd vastgelegd. De reden voor de gedeeltelijke opleiding in Turkije is overigens te verklaren doordat de internationale gemeenschap niet erg happig was om eigen militaire adviseurs in Bosnië-Herzegovina te stationeren.

2. UITVOERING

a. EQUIP

Het MPRI is een commerciële Amerikaanse organisatie, (waarin verschillende militairen deel van uitmaken) die door de overheid in politiek 'gevoelige' landen kan worden ingezet. Om dit project te bekostigen werd op 15 maart 1996 in Ankara een donorconferentie gehouden. Hier kwam een tegenstelling tussen de VS en de EU aan het licht. De EU vreesde dat dit T&E programma op de Balkan tot een wapenwedloop zou leiden en haakte hierdoor af. Vervolgens wendde de VS zich voor de financiering tot de islamitische wereld. De Verenigde Arabische Emiraten, Brunei, Maleisië en Saoedi-Arabië doneerden, buiten de toegezegde materiele middelen, ook nog eens ca. \$ 140 miljoen.

In augustus 1996 arriveerden de eerste Amerikaanse wapenzendingen in de Kroatische haven Ploce. Egypte en de Verenigde Arabische Emiraten schonken tanks, pantservoertuigen en luchtdoelgeschut aan de MKF. Nadat het militaire materieel was gearriveerd, werden de zware wapens in depots van het ARBiH en de munitie in Bosnisch Kroatische depots opgeslagen. Het MPRI verstrekke de zware wapens niet eerder dan dat de eenheden geïntegreerd waren en dwong zodoende de beide partijen om samen te werken. Niettemin zijn de Bosnische Kroaten ontevreden over zowel de verdeelsleutel, het grootste deel ging toch al naar de bosniacs die hen ook al in bevolkingssterkte overklasten, alsmede over de verdeling van de wapens die met name aan de bosniacs ten goede kwamen.

b. TRAIN

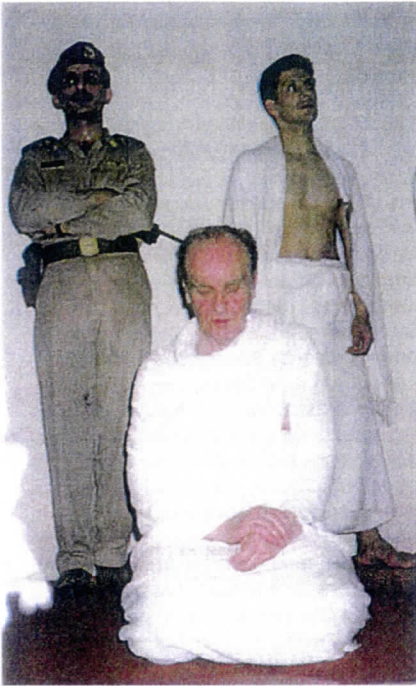
De training door het MPRI werd aan de 'Integrated Federation Army School' in Pazaric (nabij Sarajevo) in oktober 1996 opgestart. Een B-Kroatische brigade en twee gemotoriseerde moslim brigades volgden hier als eersten een opleiding. Na verschillende opleidingsfasen doorlopen te hebben, volgde een geselecteerde groep een aanvullende opleiding in het buitenland: Duitsland (als enig EU-land daadwerkelijk bij het T&E programma betrokken) leidde de Moslim-Kroatische militairen op tot helikopterpiloot en verzorgde daarnaast ook instructies t.b.v. het ruimen van mijnen; verder verzorgden buiten de VS, vooral islamitische landen zoals de Verenigde

⁵ 'Albanians and Afghans fight for the heirs to Bosnia's SS past' (London).

Daily Telegraph 29-12-93

⁶ Uit: Militaire spectator 9-2000.

Auteur: Tint. Drs. W. de Jonge

Izetbegovic in islamitische gewaad.
(Saudi-Arabie)
Bron: Globus

Arabisch Emiraten, Pakistan, Maleisië, Indonesië, Iran, Jordanië en Bangladesh militaire trainingen. Ook wat betreft de trainingen zijn de Bos-nische Kroaten allerminst tevreden. De trainingen die de federale militairen in islamitische landen volgden, kwamen meer ten goede aan de bosniacs, temeer daar Bosnisch Kroatische militairen tijdens hun opleiding in die genoemde landen veelal op zoveel discriminatie stuitten dat ze gedwongen waren deze af te breken. In de nabije toekomst blijft de aanwezigheid van het MPRI noodzakelijk om de doelstellingen van het Train & Equip Program te bereiken om zodoende de integriteit van de MKF te waarborgen. Hiertoe is een stevige greep van het Federale parlement op de krijgsmacht (een doelstelling van de Organisatie voor Vrede en Veiligheid in Europa) vereist.

HUMANITAIRE ORGANISATIES

Na het opheffen van het wapen-embargo en de wapenleveranties aan het Bosnische leger, verschenen ook de islamitische hulporganisaties op het toneel. Deze 'non-governmental organisations' (NGO's) komen niet alleen uit Iran, maar ook uit Soedan, Saoedi-Arabië en overige islamitische landen. Een van die humanitaire organisaties is de 'Third World Relief Agency' (TRWA) uit Soedan. Deze organisatie wordt ervan verdacht connecties te onderhouden met de Egyptische sjeik Omar Abdel Rahman (hoogst waarschijnlijk het brein achter de bomaanslag op het World Trade Center in 1993). De sjeik zit naar aanleiding van deze aanslag momenteel in de VS gevangen. Verschillende SDA-partijleden zijn, naar het schijnt, direct bij de TWRA betrokken. President Izetbegovic verschaftte zijn oude vriend en lid van het National Islamic Front (Soedan) dr. Elfatih Has-sanein-omal-Fatih, een garantstelling die Fatih in staat stelde een rekening te openen bij 'Die Erste Österreich Bank'. Door deze bank kon de aanschaf van wapens tijdens de crisis worden gerealiseerd.

⁷ Uit Washington Post 2-2-1996 en 9-22-1996

DE ISLAMITISCHE BEWEGING 'VEHABIJE' IN BOSNIË-HERZEGOVINA-HERZEGOVINA

De Vehabije is een speciale sekte binnen de islam, die ook in Bosnië-Herzegovina voorkomt en in opkomst is. De uitdrukking 'Vehabije' is een Servo-Kroatische vertaling van het Arabische Wahhabi. Het wahhabisme ontleent zijn naam aan de oprichter, Abu I-Wahhab. Deze uitdrukking wordt over het algemeen gebruikt door tegenstanders van deze groepering en is overgenomen door de buitenwacht met inbegrip van de academische wereld. Ingewijden bezigen echter de uitdrukking Muwahhidun. Dit betekent letterlijk 'een eenheid die slechts één persoon in godheid aanneemt.' De beweging ontstond in het midden van de 18e eeuw en speelde een onmisbare rol in de vorming van de moderne staat Saoedi-Arabië. De basisprincipes van deze sekte behelzen de herleving van de islamitische geest, met inbegrip van de verwijdering van alle moderne vernieuwingen binnen de islam, zodanig dat wordt teruggedaan naar de basis van de islam ten tijde van de profeet Mohammed. In 1912 stichtten de Wahhabi landbouwgemeenschappen zoals bijvoorbeeld de kibboets in Israël.

De inwoners van die gemeenschappen beschouwden elkaar als 'broeders', en waren bereid hun leefgemeenschap desnoods met geweld te verdedigen.

De Bosnische Wahhabi, de facto de Vehabije, volgt dezelfde weg als hun bloedverwanten. Zij leven precies zoals de traditie dit voorschrijft in hechte en geïsoleerde gemeenschappen. De religieuze leiders richten zich vooral op de jongeren en vinden deze voornamelijk in Kanton 1 (Una Sana Kanton).

AL-QA'IDA IN BOSNIË-HERZEGOVINA?

De consequenties van de activiteiten van het al-Qa'ida-netwerk in Bosnië-Herzegovina zijn wellicht groter dan die van de fundamentalistische moslims in Europa en de VS, omdat de organisatie al tijdens de Bosnische oorlog actief was. Toen Abu Talal Qasemi, een ideoloog van de organisatie 'al-Gamaa al-Islamiya' en een naaste vriend van Osama bin Laden in 1995 in Kroatië van het toneel verdween, werden zijn taken door Imad Aldin al-Masri overgenomen. Een van zijn taken bestond uit het verspreiden van de juiste interpretatie van de islam onder de Bosnische moslims (bosniacs) in Bosnië-Herzegovina. Qasemi, tevens een bekwaam redenaar, schreef in Bosnië-Herzegovina vier boeken over de islam. Onlangs werd hij naar aanleiding van zijn staatsondermijnende retoriek naar Egypte uitgezonden.

Zuhdi Adilovic, een professor verbonden aan de Theologische faculteit in Zenica, nam zijn functie over.

Na het einde van de oorlog in Bosnië-Herzegovina zijn er van de 3000 buitenlandse mujahedin zo'n 90 voormalige strijders als Bosnisch staatsburger achtergebleven. Abu Aiman en Dr. Abu Hamza, die medicijnen in Rijeka hebben gestudeerd, zijn de enige achtergebleven leden van de voormalige 'al-Mujaheed brigade.' Het schijnt overigens dat het 'al-Qa'ida' netwerk bestaat uit de organisatie 'Active Islamic Youth' (Aktivna Islamska Omladina) - AYO en waarvan het hoofdkwartier in Visoko (nw van Sarajevo) is gevestigd. De 'Active Islamic Youth' is een groepering die dikwijls geassocieerd wordt met terroristische activiteiten in Bosnië-Herzegovina. Een van de grondleggers, Muris Cupic, een

30-jarige student in de economie, en voormalig lid van de 'El-Mudzhahid' beweging, ontkent deze relatie. "Er is geen gevaar van een militante vorm van de islam. Onze beweging streeft slechts naar een religieuze uitvoering van ons geloof."

Naar schatting heeft deze organisatie zo'n 15.000 leden en sympathisanten in Bosnië-Herzegovina. De 'Active Islamic Youth' heeft connecties binnen het 'Hoge Saudische Comité voor Vluchtelingen' en enkele andere humanitaire organisaties uit Arabische en islamitische landen. Het is bekend dat leden van deze 'Active Islamic Youth' als vrijwilligers in de oorlog in Tsjetsjenië hebben meegevochten.

Sheik Naser Said, directeur van het 'Hoge Saudische Comité voor Vluchtelingen', heeft connecties binnen de 'Active Islamic Youth' organisatie. Dit comité is gezeteld naast de Moskee van Koning Fahd in Sarajevo en had voorheen ook haar vestigingen in Kroatië (1993- 1996) eveneens onder leiding van Sheik Said.

Recentelijk was SFOR opgedragen om drie onderzoeken uit te voeren in Sarajevo en de Bihac-pocket (de Una Sana Kanton, deel uit makend van de huidige MKF). Hierbij werden vier personen gearresteerd en werd beslag gelegd op een geldbedrag van DM 120.000, waarvan de herkomst onduidelijk bleek.

Eind november van dit jaar werd in Bosnië-Herzegovina een islamitische fundamentalist, Imad-Al-Husein (bekend als Dr. Abu Hamza) het staatsburgerschap ontnomen. Dit staatsburgerschap werd hem en enkele honderden andere buitenlandse strijders in de periode 1992-1995 door de toenmalige Bosnische regering ontnomen.

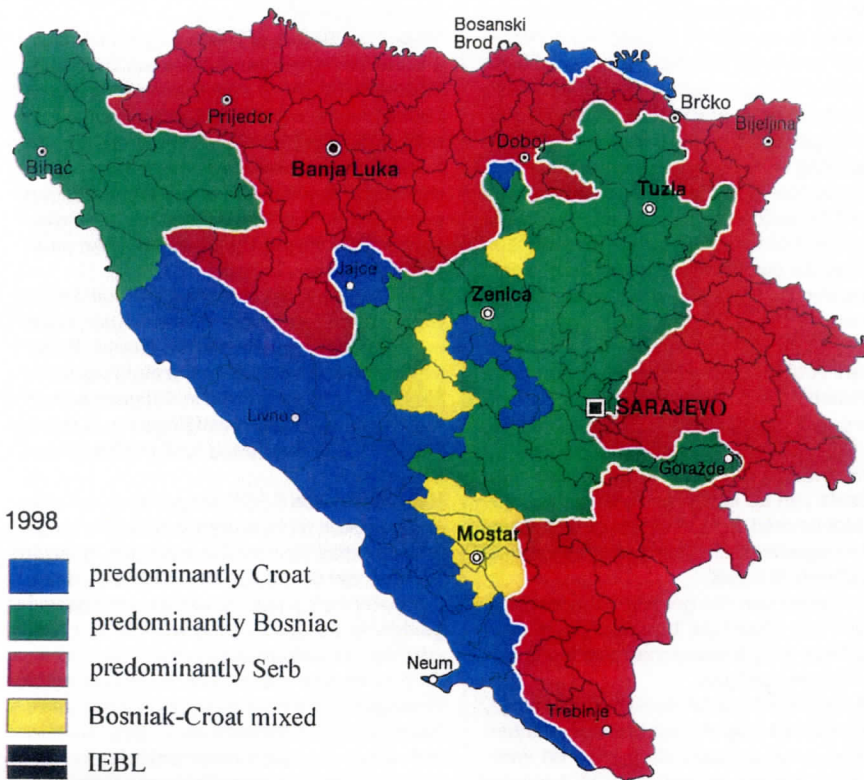
Hamza, geboren in een Palestijns vluchtelingenkamp in Syrië, woonachtig in het in centraal gelegen Bosnische dorpje Bocinja. Hier huwde hij een Bosnische vrouw en samen met andere moslims vormden zij een, strikt naar islamitische gebruiken gesloten, gemeenschap.

Met hem werden nog 93 (waaronder 83 oorspronkelijk afkomstig zijn uit islamitische landen) geloofsgenoten het staatsburgerschap ontnomen. Het grootste deel van deze voormalige mujahedin was tijdens het conflict naar Bosnië-Herzegovina gekomen om de Bosnische moslims in hun strijd bij te staan. Een deel van hen bleef na de oorlog in Bosnië-Herzegovina en verkreeg als voormalig militair van het Bosnische leger een Bosnisch paspoort en staatsburgerschap of verwierf dit na een huwelijk met een vrouw van de plaatselijke bevolking. De hedendaagse autoriteiten verdreven vorig jaar de voormalige mujahedin en hun gezinnen uit Bocinja om terugkerende Bosnisch Servische vluchtelin-

Marmaren moskee (Dzjamiya) in Sarajevo

Ethnic composition in 1998

gen in staat te stellen zich in dit dorpje te vestigen. Deze beslissing, die overigens nog door het ministerie van Burgerlijke Zaken van de Bosnische regering moet worden bekrachtigd, werd genomen op grond van "gebrek aan de documentatie op basis waarvan hen het staatsburgerschap werd verleend", aldus een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tenslotte zijn er zeer recentelijk enkele Algerijnen gearresteerd die ervan worden verdacht banden te hebben onderhouden met Al-Majid, een vermeende handlangers van Osama bin Laden. In ieder geval zijn er aanwijzingen dat Al-Majid regelmatig contact zou hebben gehad met al-Zubaida (alias Tariq), de organisator van het al-Qa'ida netwerk. Ook in Zenica werd een vermoedelijke cel van Bin Laden aanhangers opgerold, waarbij vijf Pakistani na hun aanhouding aansluitend het land werden uitgewezen. Deze arrestaties lijken Bin Ladens activiteiten in Bosnië-Herzegovina danig te hebben ontwricht. Na de ontmaskering van het landelijke al-Qa'ida netwerk (door de aanhouding van Al-Majid), schijnt door het oppakken van diens naaste medewerkers ook het kader te zijn getroffen.

GODELOZE WESTERSE CULTUUR

'De Westerse beschaving, als het om religie en haar benadering van God gaat, is kwestieus. Het Westen ziet zich zelf als God en oordeelt over alles en iedereen. Er staat een prijs op zwak zijn. De islam kan niets brengen, de moslims wel', aldus een citaat van Mustafa Cerić (45) de hoogste imam in Bosnië-Herzegovina. Zijn titel 'Reis-ul-Ulema' staat voor 'de eerste onder de islamitische geleerden.' Hij volgde opleidingen aan de Al-Azhar (Moskee in de Egyptische hoofdstad Caïro) en de universiteit van Chicago. In 1993 werd Mustafa Cerić, de voormalige imam in

de Kroatische hoofdstad Zagreb, door vertrouwelingen van de toenmalige president Alija Izetbegović, gekozen tot voorzitter van de pas opgerichte Islamitische Assemblee van Bosnië-Herzegovina. Regelmatig verschijnt Cerić op internationale multiculturele podia, waar hij voor verdraagzaamheid en wederzijds respect pleit.

Zijn zienswijze over de rol en de toekomst van de moslimgemeenschap in Bosnië-Herzegovina verwoordde hij in een interview tijdens zijn bezoek aan Londen.⁹ 'De moslims in Bosnië-Herzegovina moeten in een dag leren wat verschillende islamitische gemeenschappen in eeuwen hebben geleerd. De toekomst voor de islam in Europa ziet er niet goed uit. De opkomst van het fascisme gecombineerd met de algemene neiging om als ongelofwaardig te worden aangemerkt wanneer het tot een discussie over de islam komt, zijn slechte voortekens.'

Onlangs hield hij ook in Rotterdam¹⁰ een redevoering getiteld: "Hoe kunnen we de angst voor de vreemde overwinnen?" Dat de Bosnische opperimam de westerse cultuur verfoeit, blijkt uit diverse handelingen en uitspraken, dit in contradictie met gehouden toespraken op internationale multi-culturele podia Volgens Cerić vindt in Bosnië-Herzegovina na de 'grote Jihad' (de onafhankelijkheidsoorlog) nu de 'kleine Jihad' - de verdere islamisering door onderwijs en de bouw van moskeeën, plaats. Verder streeft hij naar de invoering van een islamitische wet.

Toen het gematigde bosniac weekblad Dani in Sarajevo in 1997 oorlogsmisdadigers van bosniacs onderzocht, leidde Cerić een campagne tegen de 'vijanden, verraders en huurlingen.' De liberale moslims in Sarajevo zien Cerić als een islamiet voor wie de wereldlijke overheid slechts een werktuig moet zijn van Allah. Liberale imams, zoals Muhammed

Lugavic (Tuzla), die de politieke propaganda buiten de moskee wilde houden, werden door Cerić ontslagen.

BOSNIACS FANATIEKE ISLAMIETEN?

In de MKF schieten de moskeeën als paddenstoelen de grond uit, terwijl in de Republika Srpska dit met veel problemen gepaard gaat en slechts enkele moskeeën opgeknapt of opnieuw opgebouwd worden.

Weldoeners uit de islamitische landen laten Bosnië-Herzegovina de bosniacs tal van nieuwe moskeeën bouwen. Een voorbeeld is de opening door de Saoedische prins Selman Ibn Abdul Aziza al-Sauda van de reusachtige nieuwe, door zijn land bekostigde marmeren moskee (Dzjamiya) in Sarajevo, vlakbij het Olympisch Dorp en de kleinere maar minstens evenzo mooie evenknie in Tuzla. Andere geschonken bouwwerken zijn de drie moskeeën in Mostar en de Islamitische Pedagogische Academie in Bihac, een instituut dat volgens bewonderaars het volmaaktste en allermooiste van de Balkan is. De media volgt elke opening op de voet en langs de asfaltwegen staat op de gigantische billboards.

Mogen we de bosniacs nu als fanatieke moslims aanmerken? Tenminste 60% van de bosniacs leeft door de slechte economische toestand momenteel onder de armoedegrens. De bosniacs zien liever dat het geld, dat momenteel besteed wordt aan de bouw van pretentieuze moskeeën, aan de wederopbouw van hun huizen wordt besteed. Of de bouw van de moskeeën, de invloed van de islamitische landen en hun organisaties en de invloed van de imams (zoals Cerić) de zienswijze van de bosniacs zal veranderen, is nog maar de vraag.

We dienen er tenslotte voor te waken niet alle moslims in Bosnië-Herzegovina over een kam te scheren.

Het overgrote deel van de bosniacs belijdt weliswaar de islam, doch behoort zeker niet tot die fundamentalisten, waarover de Westerse wereld zich zo zorgen over maakt. ■

Mustafa Cerić

⁹ Het interview van Elsevier (Abe de Vries) met Cerić vond plaats tijdens diens bezoek aan Rotterdam.

¹⁰ Een interview bestemd voor de Britse islamitische gemeenschap, Londen 1997.

¹⁰ Op 7 oktober jl. werd Cerić uitgenodigd in het kader van 'Rotterdam 2001 Culturele Hoofdstad'. Zijn toespraak vond plaats in de St. Laurenskerk.

DE COMMUNISTISCHE ERFENIS

TLNT DRS. WENDY DE JONGE

De burgeroorlog in Bosnië heeft diepe wonden achtergelaten bij de drie bevolkingsgroepen en de komst van een multi-etnische samenleving lijkt nog ver weg. Naast de moeizame verhoudingen tussen de drie etniciteiten, heeft Bosnië ook nog te kampen met de erfenis van het communisme. De transitie van een communistische samenleving naar een democratische maatschappij levert veel problemen op, onder meer op het gebied van de economie. Een aspect dat vaak onderbelicht blijft. In het onderstaande stuk wordt in grote lijnen ingegaan op de verschillen tussen een communistische en een Westerse markteconomie en wat de problemen zijn van de economische omvorming.¹ Tijdens een vergadering van het Kantoor van de Hoge Vertegenwoordiger in de Bosnische hoofdstad Sarajevo, verwoordde een van de deelnemers op treffende wijze het belang van de opbouw van de economie: "De meeste mensen lijden hier aan de ziekte nationalisme. Het enige middel daartegen is economisch herstel."

Bronnen: M. Glenny, *De Balkan 1804-1999. Nationalisme, oorlog en de grote mogendheden*, (Kosmos- Z&K Uitgevers Utrecht, 1999).

Internet: International Crisis Group, Radio Free Europe, Office of the High Representative, Institute for War and Peace Reporting,

COMMUNISTISCHE ECONOMIE

1. STAATSECONOMIE

In tegenstelling tot de Westerse markteconomie kenden communistische landen een staatseconomie. De overheid (lees de Communistische Partij) bepaalde wat er geproduceerd moest worden middels jaarplannen. Dit waren opdrachten, uitgedrukt in maten en gewichten. Het plan was meestal uitgedrukt in gewicht met als gevolg dat de meeste producten naar onze maatstaven aan de zware kant waren. Met de opdracht om bijvoorbeeld vijf ton spijkers per jaar te maken, was het makkelijker om dikke spijkers te maken. Het plan werd daarmee gehaald. Kleding werd in één maat en van één soort stof gemaakt. Vandaar dat er in de communistische tijd in de Sovjetunie weinig verschillende soorten producten in de winkels verschenen. In West-Europa daarentegen is productie afgestemd op vraag en aanbod; als de consument in Nederland een auto met airconditioning wil, dan zorgt de producent voor dit aanbod. Communistische landen ontwikkelden geen nieuwe technieken voor auto's, want verandering betekende dat de fabriek tijdelijk kwam stil te liggen en de arbeiders geen werk hadden. Iets wat onmogelijk was in een communistische staat, waarin elke arbeider gelijk diende te zijn. Het model van de bekende Trabant is daarom al die jaren onveranderd gebleven. Door die planeconomie had ook elke bedrijfstak een eigen ministerie, met als gevolg een uitgebreid ambtenarenapparaat. De bekende Oost-Europese bureaucratie.

2. PRODUCEREN

Een bedrijf in de voormalige Sovjetunie kreeg van de staat de opdracht om een bepaald product te produceren. Opmerkelijk is dat de directeur van een bedrijf verder niet hoefde te zorgen voor de verkoop van dat product. Daar zorgde de overheid voor, als onderdeel van die planning. Onze begrippen zoals marketing,

De nieuwe campagne van de OVSE: minder militaire uitgaven, een hogere levensstandaard

reclame en merkleding speelden amper een rol. Het staat in schril contrast met de markteconomie waar verkoop inherent is aan het produceren; die dikke spijkers kan je onmogelijk verkopen. In Oost-Europese landen draaide het uitsluitend om het concept van produceren; een andere organisatie zorgde voor de verkoop. Dus ons Westerse idee van verkopen is voor de meeste Russen en Oost-Europeanen vreemd en ongewoon.

3. ECONOMISCHE VOORUITGANG

Communistische landen hadden ook een andere opvatting over de betekenis van economische vooruitgang. Volgens ons Westerse denkbeeld is vooruitgang produceren met een zo klein mogelijke inzet van middelen. Dus bijvoorbeeld door zuiniger of efficiënter te produceren; vernieuwde technieken; minder mensen in dienst, etc. Volgens de communistische definitie is het zoveel mogelijk produceren, ongeacht de middelen die geofferd worden. Economische vooruitgang was méér van alles. Meer brood, meer staal, meer kleding. De statistieken van de planeconomie lieten de groeiende economie zien. Wat is eigenlijk de economische achtergrond van deze verschillende opvattingen? De motor van onze markteconomie is concurrentie. Elke gezonde Nederlandse ondernemer wil of een beter product maken of goedkoper produceren, zodat alleen zijn product gekocht wordt. De (uitbreiding van de) Europese Unie is juist op dit principe gebaseerd: de concurrentie vergroten zodat de prijzen omlaag gaan en meer mensen een hogere levensstandaard kunnen krijgen. Het communisme legde enkel en alleen de nadruk op de negatieve kant van concurrentie: faillissementen van ondernemers en werknemers die daardoor ontslagen worden. Concurrentie paste niet in een klasseloze maatschappij en moest uitgebannen worden. Vandaar dat er veelal geen vernieuwingen zijn doorgevoerd.

4. TECHNOLOGISCHE VOORUITGANG

Na de Tweede Wereldoorlog waren West- en Oost-Europa qua technologische ontwikkeling op een redelijk gelijk niveau. Bijna een halve eeuw later verdween het IJzeren Gordijn en het Westen kon zien dat de fabrieken in het voormalige Oostblok enorm verouderd waren. Er was geen concurrentie, dus de machines waren onveranderd gebleven. Alleen op militair gebied en in de ruimtevaart vonden technologische vernieuwingen plaats, maar het was ten strengste verboden deze innovaties te gebruiken voor het civiele leven. De Com-

munistische Partij onderdrukte elke vorm van vrije ondernemerschap. Dit in tegenstelling tot West-Europa: de ruimtevaart vertaalde de hittedschilden ook naar huishoudelijke producten, zoals de vuurvaste pannen van het merk Pyroflam. De Sovjetunie daarentegen gebruikte computers en faxen alleen voor militaire doeleinden en absoluut niet voor het zaken- en privé-leven. Zeker wat betreft informatica hebben de ex-communistische landen nog steeds te kampen met een achterstand.

OP WEG NAAR EEN MARKTECONOMIE....

Nu in grote lijnen het verschil is uiteengezet, zal ik in het volgende deel de problemen omschrijven waarmee al deze landen na het ineenstorten van het communistische systeem nog steeds te maken hebben.

Een van de grootste problemen is nog steeds privatisering. De staatsbedrijven moeten na circa 50 jaar weer in private handen komen. Voor kleine bedrijven, zoals restaurants, hotels, bakkers en slagers leverde dat weinig problemen op; die zijn gewoon aan de eigenaren verkocht. Lastiger is het voor de grotere staatsbedrijven. Hoe is dat aangepakt en wat voor soort problemen zijn boven komen drijven? Het meest rechtvaardige was natuurlijk om elke burger een deel van de bedrijven te geven. Maar omdat de waarde van bedrijven niet in aandelen vastgelegd was, moest op een kunstmatige manier vraag gecreëerd worden. Dat werd gedaan via de zogeheten bonboekjes, ofwel vouchers. In het vroegere Tsjecho-Slowakije kon iedereen boven de 18 jaar voor een symbolisch bedrag een dergelijk voucher van een bedrijf naar keuze kopen. In Bosnië heeft de staat wegens achterstallige betalingen van salarissen, bij wijze van vergoeding vouchers van bedrijven verstrekt. Maar wat moet een boer in Travnik met een bedrijf in Sarajevo? Het gevolg was (en is nog steeds) dat veel lokale heersers en/of maffia grote delen van deze vouchers bij de bevolking kochten en zo in bezit kwamen van veel bedrijven en daardoor eigenlijk nog steeds een monopoliepositie hebben! Het volgende voorbeeld uit het Bosnisch Servisch tijdschrift Glas Srpski illustreert duidelijk het probleem: "the association of unemployed from Drvar sent an open letter to the HR, Wolfgang Petritsch in which they express their discontent with

¹ Hoewel voormalig-Joegoslavië een eigen economisch systeem had, namelijk het arbeiderszelfbestuur, verschilt het in grote lijnen niet van de overige Oost-Europese landen.

Een portret van Tito in Belgrado na de Tweede Wereldoorlog. Links de communistische vlag. Rechts de vlag van voormalig Joegoslavië.

privatization and employment policy in Drvar. The letter states that none of B-Serb returnees managed to find job in any public and state-owned enterprises. The association also claims that only one man, a B-Croatian citizen is the owner of 5 enterprises. The letter also states that thanks to an unfair privatization process, he managed to become the owner of these five enterprises."

Een tweede oplossing om bedrijven te privatiseren was door ze weg te geven aan de arbeiders die daar nog werkzaam zijn. Met name in de landen van voormalig-Joegoslavië is gekozen om een groot deel van de bedrijven af te staan aan de arbeiders. Het probleem daarvan is dat het nieuwe bestuur weinig arbeidsbesparende maatregelen treft, zoals de aankoop van efficiënte machines. Los van het feit dat daar vaak niet eens het geld voor is. Of de nieuwe eigenaren ontslaan geen arbeiders, wat helaas vaak wel noodzakelijk is. Want in de communistische periode zorgden staat-bedrijven ook voor het sociale vangnet van de arbeiders. De werknemers waren niet alleen voor hun salaris afhankelijk van het bedrijf, maar ook voor veel sociale diensten: pensioenen, scholing van kinderen, ziekenverzorging, huisvesting, sport, etc. Communistische fabrieken en bedrijven hadden in vergelijking met Westerse bedrijven veel meer mensen in dienst om die hulpdiensten uit te oefenen. Het waren zogezegd vaak hele gemeenschappen. Naar onze Westerse maatstaven zijn dat allemaal overkillige functies. De situatie blijkt nu nog schrijnender te zijn, aangezien in veel landen de zwakke centrale overheid niet bij machte is om die diensten over te nemen. Dit is een van de redenen waarom een deel van de bevolking in deze landen nog steeds verlangt naar de zekerheden van de communistische staat.

ANDERE GEBRUIKEN, ANDERE WETTEN
Een derde optie voor privatisering is dat de overheid bedrijven in de vrije verkoop doet, in de hoop buitenlandse investeerders aan te trekken. Een van de redenen voor het wegblijven van buitenlandse investeerders is bijvoorbeeld Bosnië is het ontbreken van een onafhankelijke rechtspraak, ofwel de 'Rule of Law'.

De basis van onze markteconomie is namelijk het contract. Om contracten te kunnen nakomen is een onafhankelijke rechtspraak onontbeerlijk! In de meeste Oost-Europese landen was de Communistische Partij zowel uitvoerende, wetgevende als de rechterlijke macht. Zoals een Engelse journalist zei: "Compliance with court decisions is much more embedded in a country which has a democratic background." Nederland heeft zich vanaf de middeleeuwen redelijk rustig kunnen ontwikkelen tot een democratische markteconomie. Kroatië, Bosnië en Servië kenden in de middeleeuwen een korte periode van onafhankelijkheid, maar zijn daarna hetzij door het Habsburgse Rijk hetzij door de Osmanen eeuwenlang overheerst.

Enigszins gesimplificeerd zou men kunnen zeggen dat Bosnië pas in 1992 pas weer onafhankelijk is geworden. Nederland is dat al vanaf 1648!

Ook andere regels en wetten die voor ons zo vanzelfsprekend zijn, zoals het verbod op handelen met voorkennis, zijn daar pas na 1991 geïntroduceerd. Tevens hadden wetten in Oost-Europa een heel andere betekenis: "Under communism people did not respect the law. They realized the system was corrupt by its very nature and so there was no tradition of respecting the law under communism," aldus dezelfde Engelse journalist. Communistische Partijleden waren gewend aan en opgegroeid in een systeem van privileges en vriendendiensten. Eigenlijk is dat in sommige landen nog steeds zo, alleen behoren de politici tot een andere politieke partij. "Local politicians continue to use state-owned assets as if they were their own property or as source of cash and patronage for their political parties." Dit zijn de nieuwe ondernemers in een nieuw politiek jasje, van wie een aantal zich in het criminele circuit beweegt. Door het wegvallen van het centrale gezag en door onvoldoende wetgeving, nam de oude bureaucratie de rol van de overheid op lokaal niveau over. Met als gevolg dat de centrale overheid een groot deel van haar inkomsten misloopt en moeizaam salarissen van ambtenaren, pensioenen of sociale uitkeringen kan uitbetalen. Hierdoor kan de geloofwaardigheid van de post-communistische regimes in het geding komen. Misha Glenny heeft dit probleem in zijn boek de Balkan 1804-1999. Nationalisme, oorlog en de grote mogelijkheden voor de hele regio bondig samengevat: "Van de ene op de andere dag namen democratische rechten en vrijheden de plaats in van censuur en dictatuur. Maar in heel Oost-Europa slaagden de vertrekkende communistische bureaucraten erin zich aan te passen aan de nieuwe omstandigheden en hun voorrechten te behouden ondanks de politieke en economische concurrentie. In Polen en Hongarije herrezen de communisten ten midden van de voortvarendste kapitalisten. In Roemenië en Bulgarije wisten de communistische partijen onder een nieuwe naam de politieke macht nog diverse jaren vast te houden door in te spelen op de angst van de mensen voor plotselinge economische verandering. (In Bosnië zijn dit de HDZ-BIH, de SDA en de SDS- wjd) In Joegoslavië was agressief nationalisme troef. Milosevic kende zichzelf de nieuwe rol toe van Servische chauvinist, als een onverbeterlijke machtsverslaafde die een nieuw roesmiddel had gevonden." Ondernemen stond trouwens al in een kwaad daglicht, want ondernemers waren volgens de communistische ideologie uitbuiters; de parasieten van de samenleving. De komst van deze nieuwe

ondernemers benadrukt dat negatieve beeld nog eens. Het begrip ondernemen, ook in de zin van een eigen politieke partij oprichten, milieubewegingen, sportclubs, etc., was tot voor kort redelijk onbekend. De staat, ofwel de Communistische Partij, legde dat aan banden.

CONCLUSIE

In 1991 was het Westen ervan overtuigd dat al deze communistische Oost-Europese landen binnen enkele jaren op het niveau van de Westerse markteconomie konden komen. Het was simpelweg een kwestie van prijzen vrijlaten, vrij importeren en exporteren en vrij ondernemerschap toelaten. Inmiddels zijn we erachter dat het meer voeten in de aarde heeft dan aanvankelijk werd gedacht. Ter illustratie de privatisering van een klein bedrijf in Republika Srpska.

Het gaat om een bedrijfje in Bratunac, een plaats iets ten noorden van Srebrenica. Voor de privatisering werkten daar ongeveer 100 mensen. Het bedrijf was economisch levensvatbaar en werd vorig jaar geprivatiseerd door het te veilen. Door manipulatie van het veilingproces is het via een tussenpersoon in Belgrado in bezit gekomen van machtige Bosnisch-Servische politici in Srebrenica en Bratunac. Het bedrijf is opgekocht voor 300.000 KM. Deze politici ontsloegen de werknemers; sloten de fabriek; verkochten het materiaal en verkochten het land aan een bedrijf dat illegaal woningen bouwde (en bouwt). Het is de bedoeling dat in deze illegale woningen B-Servische vluchtelingen geplaatst worden. De grond behoorde voor de oorlog toe aan Bosnische Moslims. Privatisering wordt zo gebruikt, of misbruikt, voor de eigen doeleinden van de lokale politici. De erfenis van de burgeroorlog maakt de problematiek helaas alleen maar ingewikkelder. Bosnië verschilt daarnaast weinig van voormalige Oostbloklanden. De overgang van een communistische naar een kapitalistische economie is niet alleen een verandering in wetten, maar bovenal een verandering in mentaliteit. In de landen van voormalig Joegoslavië zijn twee generaties opgegroeid met en gewend aan het systeem van het communisme. De transitie naar een democratische markteconomie is daarom bovenal een langdurig proces. ■

Boeken van Tito worden verbrand tijdens de burgeroorlog.

BRANDPUNT KABUL

ELNT DE GROOT
BRONNEN: NOS, TELEGRAAF EN INTERNET

Als u dit leest zijn de Nederlandse militairen reeds actief in met name Kabul. Wat in de vorige editie van de INFOSCOOP als "open deur" werd geopperd is nu ingehaald door de realiteit. Weer een actie toe te voegen aan de almaar uitdijende lijst van Nederlandse inzetgebieden. Sinds "het vallen van de muur" is die vertrouwde vijand van toen een bondgenoot van nu te noemen en worden her en der "ad-hoc" vijanden gevonden en bestreden waarbij de nadruk van de Nederlandse bijdrage als gebruikelijk ligt op het bieden van bescherming, het helpen van de lokale bevolking en het bieden van nieuw perspectief.

Om u enig beeld en geluid te geven bij het inzetgebied zijn er een aantal foto's en overzichten opgenomen van recente data. Wij moeten daarbij vergeten dat de huidige puinhopen van Kabul ooit een relatieve welvaart vertegenwoordigde. In Centraal-Azie was Kabul te beschouwen als een culturele hoofdstad met musea en schitterende gebouwen en buitenverblijven. Veroorzakers van die puinhopen waren in eerste instantie vooral de Mudjahedien (o.a. elementen van de huidige Noordelijke- Alliantie) in hun strijd tegen de Sovjets. Geen gebouw in Kabul werd ontzien. De Taliban deed het bij de gewelddadige overname nog eens dunnetjes over en zorgde dat zeker datgene wat refereerde aan cultuur, educatie en luxe ook werd vernietigd. Als laatste zijn door de precisie bombardementen ook nog een aantal gebouwen gesneuveld. Wat in heel Afghanistan en met name in Kabul een niet te onderschatten rol speelt is de aanwezigheid van diverse etniciteiten waarbij een aantal daarvan, ook vanuit historisch oogpunt, ronduit gewelddadig is.

Dit is een deel van Kabul anno 2002, maar

...ook dit is Kabul anno 2002.

Dit plein in Kabul was regelmatig het centrum van executies.

Amper was de afgelopen september vermoorde Tadzjiekse militair strateeg Ahmed Shah Masood in het voorjaar van 1992 Kabul binnengekomen, of hij kreeg het aan de stok met diverse Pasjtoen-bewegingen, vooral met de Hezb-i-Islami van fundamentalist Gulbuddin Hekmatyar. Ook de van de Mongoolse heerser Dzingis Khan afstammende Hazara mengden zich in de strijd. Binnen een paar dagen was het bevrijde Kabul het strijdtoneel van een etnische burgeroorlog die drie jaar zou duren.

Toch hadden alle hoofdrolspelers zichzelf verbonden tot een coalitieregering die Afghanistan weer moest opstoten in de vaart der volkeren, zoals ze dat ook nu weer zouden moeten doen. Gezamenlijk hadden ze de communisten van Najibullah verdreven, die nog drie jaar stand wisten te houden na het vertrek van de Russen in 1989. Hekmatyar was premier en Masood minister van Defensie, maar ze wisselden alleen kogels en raketten uit.

In de straten van Kabul werd gevochten. Bondgenootschappen wisselden met de minuut en het was volstrekt onduidelijk op sommige momenten wie er tegen wie vocht. Beiroet leek kinderspel met zijn vaste 'Groene Lijn' tussen de partijen vergeleken bij de almaar verschuivende frontjes in Kabul in 1992.

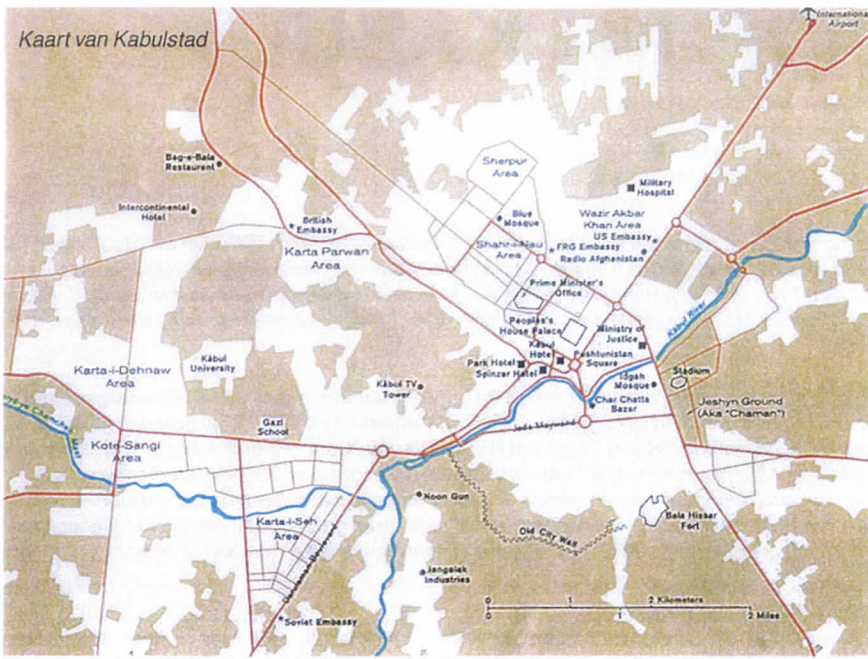
Uiteindelijk trok Hekmatyar naar de omgeving van de stad. Vandaar bestookte hij Kabul, waar de Tadzjiekse minderheid in feite de macht

uitoefende. Voor Kabul braken drie kommer-volle jaren aan, waarbij de stad voor een deel in puin werd gebombardeerd, 50.000 mensen het leven lieten en nog eens 500.000 de wijk namen naar het buurland Pakistan.

Het is de angst voor een herhaling van deze burgeroorlog die overheerst in de stad, waar andermaal de Tadzjiekse, nu met Oezbeekse en Hazara-bondgenoten, op 13 november de Taliban verdreven. De Pasjtoen-meerderheid van Afghanistan, die bijna ononderbroken de dienst heeft uitgemaakt in Kabul, verlangt nu die positie weer terug.

Ondanks pogingen in Bonn, om de etnische leiders op een lijn te krijgen, hangt de dreiging van een nieuwe oorlog over de stad. Zoveel is zeker, een tweede episode etnisch geweld zal Kabul niet overlev. Alles wat voor het goed functioneren van een hoofdstad noodzakelijk is, ligt in puin. De Taliban, die in 1995 de stad in handen kregen, hebben de herinneringen aan de burgeroorlog gelaten voor wat ze zijn. In het westen en noorden van de stad, maar ook in belangrijke delen van het centrum zijn volledige wijken verworden tot ruïnes. Geen huis, geen kantoorgebouw staat er meer overeind. De verwondingen van Kabul zijn immens. Het leven gaat er weliswaar door, maar alles en iedereen in de Afghaanse hoofdstad lijkt gehavend. De Kabul-rivier staat droog, kogelgaten sieren de stenen gebouwen in het centrum, slechts hier en daar is er nog een lijke verf

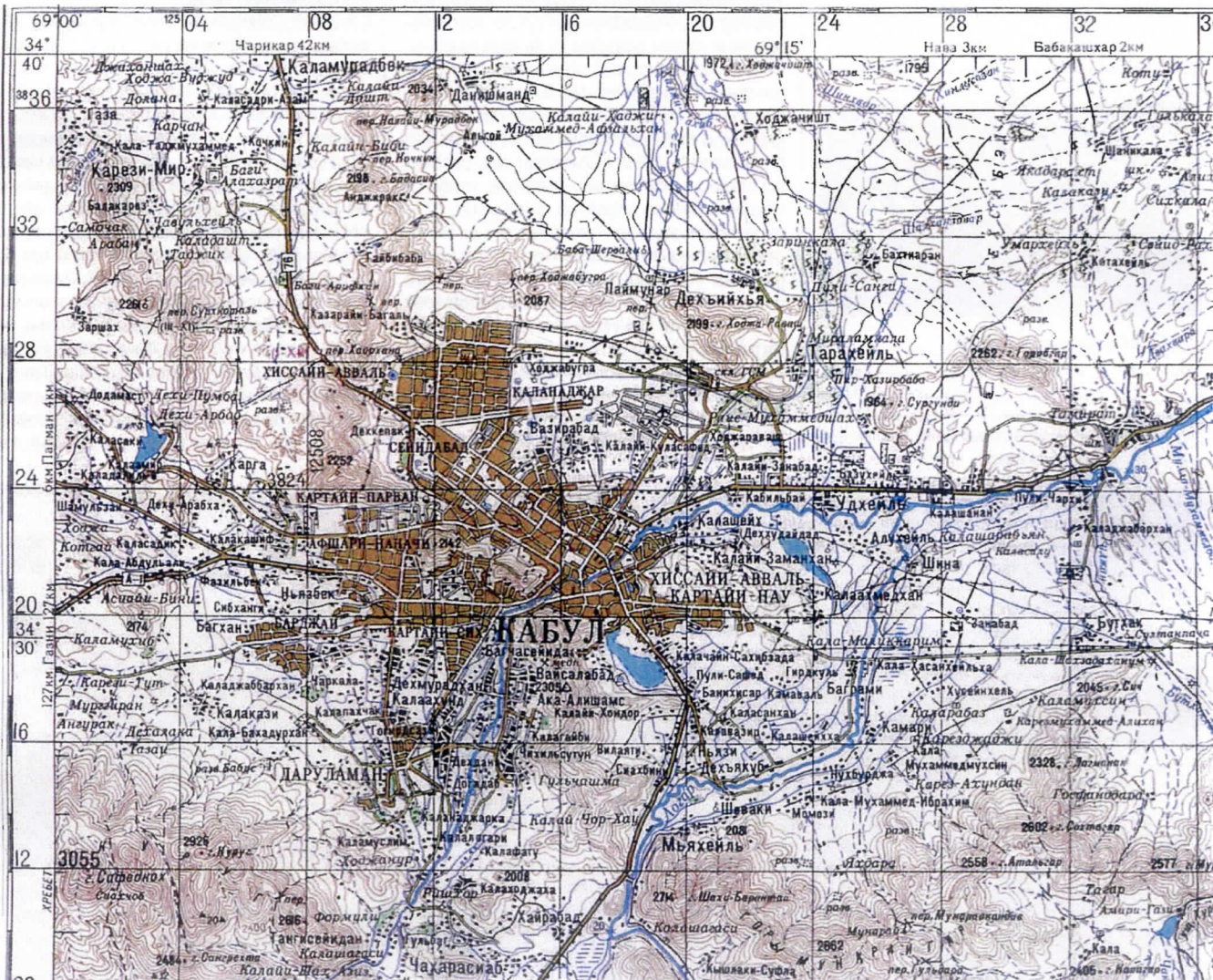
aan een gebouw te ontdekken. Onder half ver-zakte kantoorgebouwen hebben neringdoenden zo goed en zo kwaad als het gaat winkeltjes gevestigd. Voor het overige heerst er stilte in dit oorlogsgebied, dat meer dan eenderde van de stad beslaat. Voor de gemiddelde Afghaan is het woord burgeroorlog misplaatst. "Dit was de oorlog van Pakistan", broemt de 54-jarige werkloze inge-

nieur Akbar Mohassin. "Pakistan heeft eerst Hekmatyar op ons afgestuurd en later de Taliban op ons losgelaten." De eigen verantwoordelijkheid wordt in Kabul niet genomen. Alom is de haat tegen Pakistan, dat zich inderdaad niet onbetuigd heeft gelaten in de elkaar opvolgende Afghaanse conflicten. Na 11 september heeft Pakistan eieren voor zijn geld gekozen. "Die zak dollars die Bush president Musharraf heeft voorge-

houden, heeft hem over de streep geholpen. Pakistan is van kamp veranderd, maar vertrouwen doen we het niet", zegt Akbar. Anders dan in 1992, toen de internationale gemeenschap de Afghaanse oorlog amper opmerkte, is er nu een wereldwijd verlangen Afghanistan op de been te helpen en ten koste van alles een heropleving van de strijd te verhinderen. Hoe Kabul, ooit een van de mooiste steden in de regio, op moet krabbelen blijft een raadsel. De vernielingen lijken omvangrijker en ernstiger dan in Beiroet. Toch willen de Verenigde Naties de schouders zetten onder de wederopbouw, ook van de hoofdstad, wie daar ook straks mag gaan regeren. "Als ik de VN zou zijn, zou ik nog een tijdje wachten", broemt Akbar en hij citeert de Perzische dichter Saib-i-Tabrizi, die in de zeventiende eeuw in een lofdicht over de Afghaanse hoofdstad Kabul zei: "Moge Allah haar schoonheid behoeden voor het boze oog van de mens." Wat veel Kabuli betreft, zijn er nog talrijke boze ogen op de Afghaanse hoofdstad gericht.

De in gebruik zijnde kaart is van Russische origine. Net zoals bij de Nederlandse staftaarten worden daar veel symbolen gebruikt welke echter bij de huidige gebruikers onbekend zijn. De terreinanalisten van 101 Militair Inlichtingenpeloton beschikken over Russische zakboekjes met verklaringen van die tekens.

Russische kaart van Kabul.

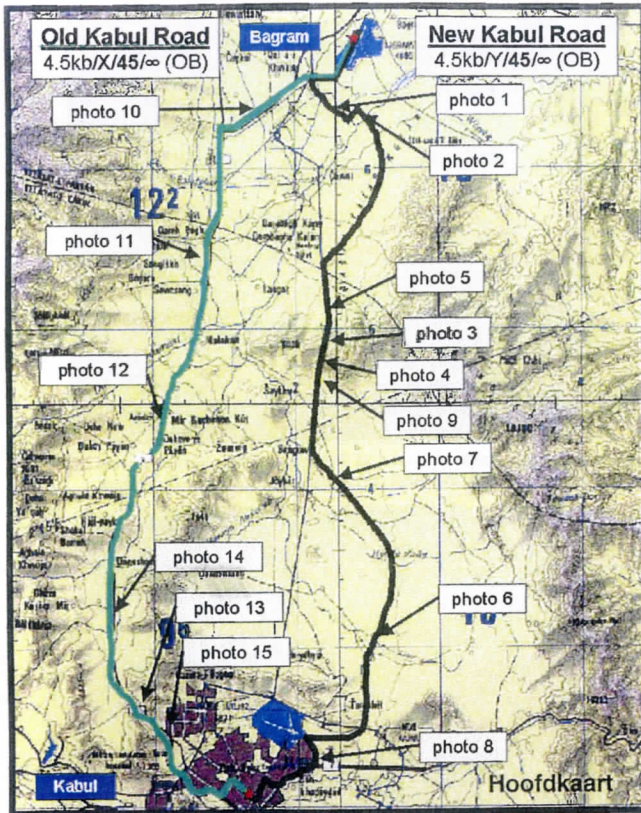

photo 1. Minefield marking sign outside of town driving towards Bagram on New Kabul Road (5.6km)

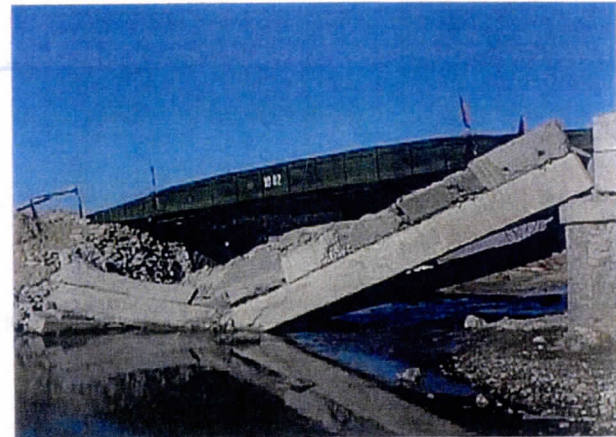

photo 2. Blown bridge with MTU-20 across the blown span on New Kabul Road (5.8km). River depth ranges from 3 feet to 1 foot.

photo 3. Typical crater along route. Notice the right edge of the road and usable roadway width. Many vehicles have driven partially on the shoulder to avoid the crater (13.8km)

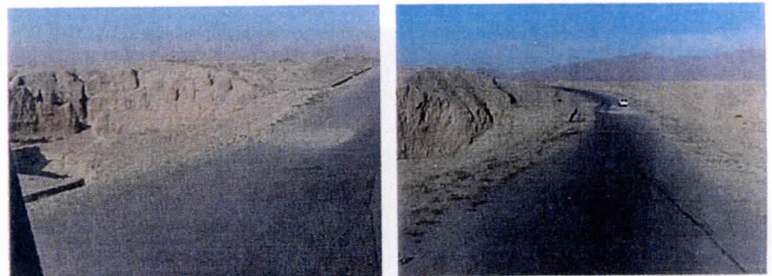

photo 5-6. Typical failing culverts. The ground around the culvert is beginning to sink along with the road. These create serious "inverted speed bumps," slowing vehicular traffic to 15 km/hr and truck traffic to 5-10 km/hr (13.1km, 34.0km).

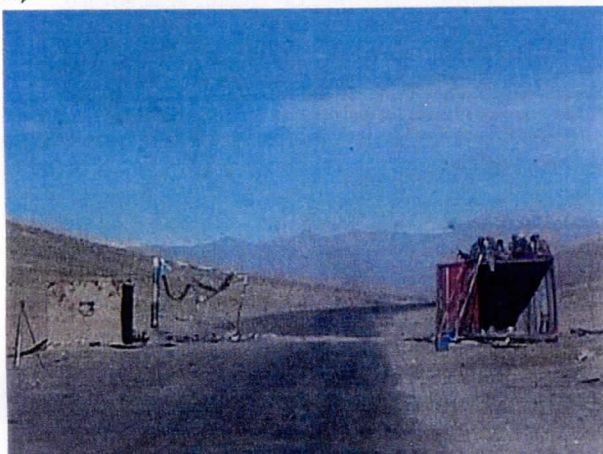

photo 4. Opposition Group Check Point in the mountain pass (13.9km). Approximately 4 to 5 man elements lightly armed.

photo 7. Partially sunken bridge (16.1 km). Road surface drops approximately 8 inches to the bridge deck. Span approximately 10m. Overall, bridge in good condition.

De nummering van de foto's correspondeert met de nummering op de hoofdkarta.

photo 8. Kabul. Many locals line the streets enroute to the embassy. Traffic becomes heavy during the middle part of the day with light traffic in the early morning and late afternoon hours (53.9km to Embassy).

photo 10. Minefield outside of Gate 1 at Bagram Airfield. Note red/white rocks marking the clear path and the local deminers in the foreground working.

photo 9. Typical view of the route as it approaches the pass into the Bagram Valley. The road is constructed of asphalt concrete approximately 10m wide.

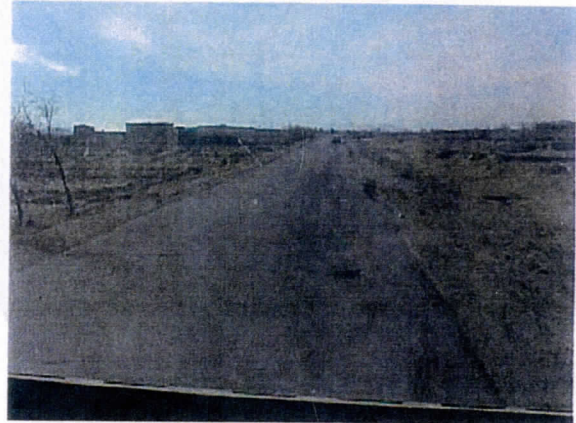

photo 11. Typical photo of the road. Note the potholes and shoulder dilapidation from erosion.

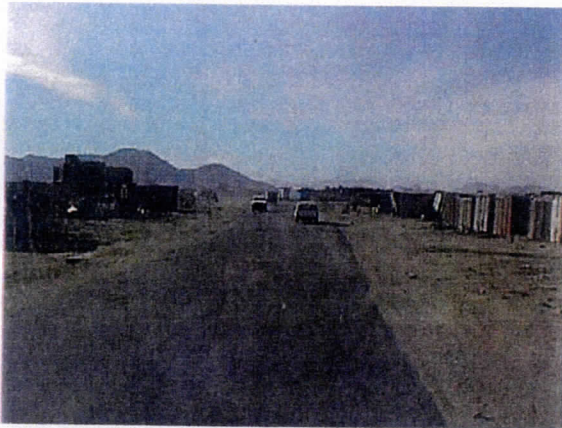

photo 12. Typical view along the route. Note the connexes; each houses about a family.

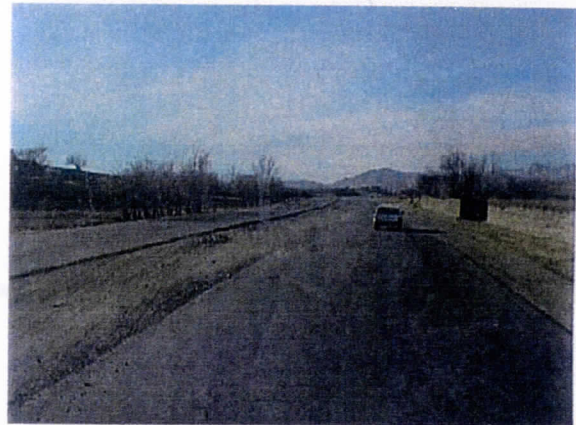

photo 14. Dual highway at the south end of the route. This highway ends at the mountain pass into the Kabul valley. Both roads are used by traffic in both directions.

photo 13. Common opposition check point along the route. The guards appear friendly and wave American vehicles and convoys through.

photo 15. Upon entering Kabul, traffic becomes heavy. Both sides of the street are lined with people. Traffic barely flows in both directions. The road remains this way for the remainder of the route.

OLIE

De aanleiding van de huidige acties tegen terroristische elementen in Afghanistan mag als bekend worden verondersteld. Wat al langere tijd in die regio speelt maar mogelijk minder bekend is;

- de aanwezigheid van grote voorraden gas en olie in WNW-Afghanistan, het gebied van de militaire leider van de etnische Oezbeken Abdul Rashid Dostum,

- de behoefte aan het ontsluiten van de olie- en gasvelden in een aantal voormalige Sovjetrepublieken.

Als u olie als leidraad houdt en van daaruit de recente geschiedenis (na 1990) van deze regio beschouwt en de bewegingen van OPEC dan levert dat interessante feiten en bespiegelingen op.

Olie

Net zoals tijdens de Golfoorlog in 1991, zijn er bij de recente spanning in Zuid- en Centraal-Azië ook duidelijk verbanden te leggen met de overvloedige petroleumreserves in de regio. „Als de Verenigde Staten invloed en militaire aanwezigheid zouden kunnen verwerven in Afghanistan en de Centraal-Aziatische staten, zou dat een belangrijke strategische winst betekenen voor de VS”, aldus V. R. Raghavan, strategisch analist en voormalig generaal in het Indiase leger. De strategie die een militaire campagne voorbereiden om de politieke orde te wijzigen in Afghanistan, waar Osama bin Laden onderdak krijgt, beseffen volgens Raghavan zeker ook dat een westerse militaire aanwezigheid in deze regio, die zich uitstrekt van Turkije tot Tadzjikistan, bijzonder interessant kan zijn. Ooit streeden tsaren en volkscommissarissen in Afghanistan om de toegang tot de havens in de Perzische Golf. Nu staat de aanleg van olie- en gaspijpleidingen naar de nog onontgonnen oliereserves in Centraal-Azië op het spel. In 1999 becijferde de conservatieve denktank Heritage Foundation dat Azerbeidzjan, Kazachstan, Turkmenistan en Oezbekistan een olievoorraad hebben van 15 miljard vaten. Bovendien herbergen die landen ook gasreserves van niet minder dan 9 biljoen kubieke meter.

3 biljoen dollar

Een rapport van het Instituut voor Afghaanse studies schatte de totale waarde van de olie- en gasvoorraden in Centraal-Azië vorig jaar nog op ongeveer 3 biljoen dollar. Afghanistan is niet alleen van strategisch belang omdat het vrije doorgang kan verlenen aan pijpleidingen die Centraal-Azië verbinden met de internationale markten. Het land heeft ook zelf belangrijke olie- en gasvoorraden.

Tijdens de Sovjetbezetting van Afghanistan wist Moskou de omvang van de olie- en gasreserves van Afghanistan precies te becijferen. In het midden van de jaren '70 bedroeg de dagelijkse gasproductie 275 kubieke voet. Maar die productie viel stil door sabotage vanwege de vrijheidsstrijders of Mujahedien en door rivaliserende groepen in de burgeroorlog die losbrandde na de terugtrekking van de Sovjet-Unie in '89. Zo kwam een einde aan overeenkomsten met een aantal Europese landen. Tot nu toe zijn alle pogingen om de Afghaanse olievoorraad te exploiteren of gebruik te maken van de unieke geografische ligging op het kruispunt tussen markten in Europa en Zuid-Azië, gedwarsboomd door de voortslepende burgeroorlog in het land.

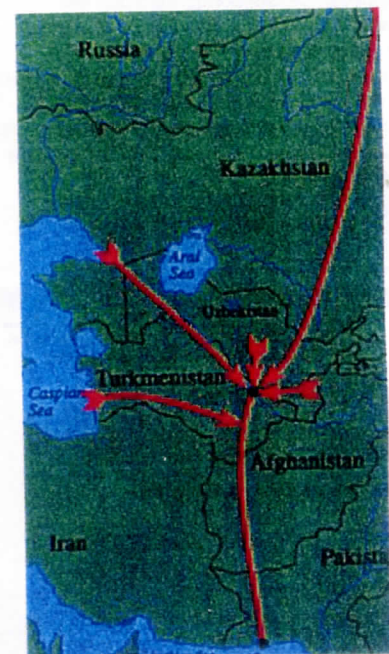
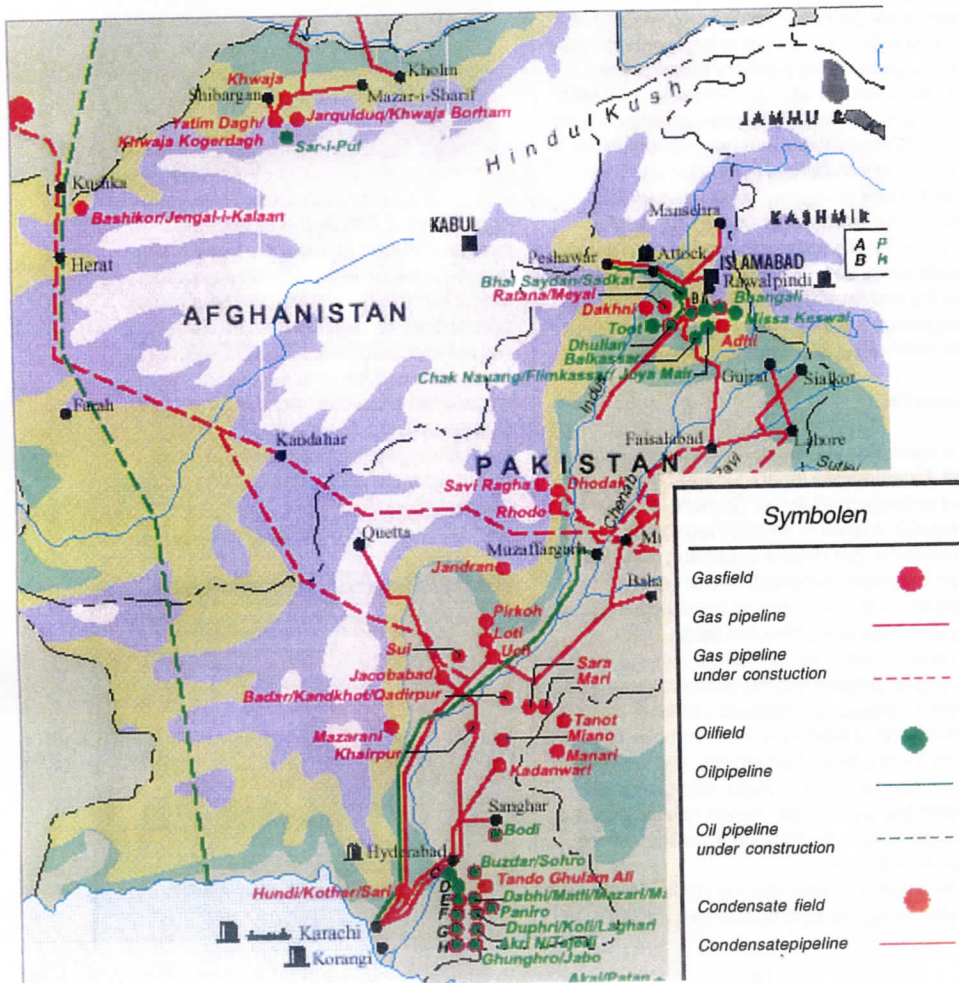
Het Californische Unocal bezat ooit bijna de helft van de aandelen van "Central Asia Gas" (Cent Gas) – een consortium dat ambitieuze

plannen koesterde voor een gaspijpleiding door Afghanistan. Maar omdat die plannen enkele jaren lang geen vruchten afwierpen, trok Unocal zich gefrustreerd terug. De pijpleiding moest de 1271 kilometer overbruggen tussen Dauletabad in Turkmenistan en Multan in Pakistan en zou eventueel ook nog verder lopen naar India. India hoopt al lang toegang te krijgen tot de oliereserves uit de Centraal-Aziatische republieken, waarmee New Delhi goede relaties heeft. Ook oliemaatschappijen uit Japan, Korea, Pakistan, Indonesië, Turkmenistan en Saudi-Arabië hoopten via deelname aan CentGas op een deel van de koek.

Luchtaanvallen

Volgens waarnemers kwam het project niet van de grond omdat niet duidelijk was wie in Afghanistan de vruchten van de pijpleiding zou plukken: de oppositie van de Noordelijke Alliantie, de Taliban, de Afghaanse bevolking of helemaal niemand. Maar de onmiddellijke aanleiding voor de terugtrekking van Unocal vormden ongetwijfeld de luchtaanvallen van de VS op de vermoedelijke trainingskampen van Bin Laden in Afghanistan in augustus 1998.

Dat gebeurde als vergelding na de bomaanslagen op Amerikaanse ambassades in Afrika. Unocal stelde dat het project zou worden opgeschort tot er vrede en stabiliteit heerst en er een regering komt in Afghanistan die de VS erkent. De coalitie tegen het terrorisme die president Bush nu wil opbouwen, biedt misschien nieuwe mogelijkheden voor Unocal. „Als de coalitie slaagt, heeft ze het potentieel om de energiestatus voor de 21e eeuw substantieel te wijzigen”, aldus V. R. Raghavan. ■

Kaart van verschillende oliepijpleidingen.

AFGHANISTAN OP DE KNEIËN, WIE VOLGT?

GECOMPILEERD DOOR SGT N. KOLSTER
BRON: NOSNIEUWS, BBC ONLINE, REUTERS, WASHINGTON POST

WAR ON TERROR WHERE NEXT?

De operatie Enduring Freedom is wat Afghanistan betreft bijna afgerond. De Taliban is verjaagd en Osama bin Laden en zijn Al-Qaeda-netwerk zijn op de vlucht geslagen. De grote vraag is of de Amerikaanse strijd tegen terreur zich zal verplaatsen en, zo ja, waarheen. Enkele 'schurkenstaten' staan hoog op de kandidatenlijst. Met stip op 1 is daar Irak, maar ook Somalië, Soedan en Jemen worden genoemd. Hoe groot is de kans dat president Bush zijn vizier op één van deze landen richt? Nosnieuws.nl peilde de mening van enkele deskundigen.

Irak

Who's next? Het land dat veruit het meest wordt genoemd als mogelijk volgend doelwit van de strijd tegen de terreur is Irak. De speculaties over banden van Saddam Hoessein met Osama bin Laden en zijn netwerk zijn niet van de lucht. Marianne van Leeuwen, 'terrorismedeskundige' van het instituut Clingendael, zet echter grote vraagtekens bij de wenselijkheid en de haalbaarheid van een Amerikaanse actie tegen Irak. Van Leeuwen: "Als je de uittalingen in de pers hoort, lijken zich binnen de Amerikaanse regering twee kampen te hebben gevormd: één rond de onderminister van Defensie Wolfowitz die Saddam Hoessein hard wil aanpakken, en de ander rond minister van Buitenlandse Zaken Powell die een aanval op Irak voorlopig niet opportuun acht. Het is maar de vraag wie de president aan zijn kant krijgt." "In die discussie speelt natuurlijk ook een rol dat bij Irak sprake is van 'unfinished business'. De Golfoorlog werd dan wel gewonnen, maar Saddam zit er nog steeds en die wapeninspecties lapt hij aan zijn laars. De reden voor een aanval zou dan niet op de eerste plaats zijn dat Irak een sponsorstaat van het terrorisme is, als wel dat de VS met Saddam Hoessein nog een appeltje te schillen heeft".

Saddam - Bin Laden

"De strijd tegen de terreur heeft twee aspecten: het aanpakken van sponsorstaten en het vernietigen van het Al-Qaeda-netwerk. Wat het eerst betreft, moeten we vaststellen dat het sluitende bewijs dat Saddam Hoessein banden onderhoudt met Bin Laden ontbreekt. En het uitschakelen van Bin Laden en zijn organisatie lijkt mij toch meer het werk van inlichtingendiensten. Daarvoor hoeven niet persé landen te worden aangevallen. De voorbereiding van terreuraanslagen kan overal plaatsvinden; in een gymzaal of in de duinen van Wassenaar bij wijze van spreken. Daarvoor heb je echt niet altijd de bescherming van een regime nodig." Volgens Van Leeuwen is een relatie tussen Irak en Bin Laden goedgekeurd gebaseerd op veronderstellingen. Zo wordt aangevoerd dat Bin Laden geïnteresseerd is in chemische en biologische wapens. Omdat Irak daar over zou beschikken wordt die link te snel gelegd. Ook het feit dat zij in de Verenigde Staten een gemeenschappelijke vijand hebben, zou een 'monsterverbond' tussen de 'seculiere' moslim Saddam en de fundamentalist Bin Laden aannemelijk maken. Van Leeuwen: "Stel je nou voor dat president Bush toch genoeg aanleiding ziet om in navolging van zijn vader tegen Irak ten strijde te trekken. Dan beginnen de problemen pas echt. Ten eerste hoef je geen militair expert te zijn om te begrijpen dat Irak natuurlijk een veel sterkere vijand is dan Afghanistan. En wat als Saddam uiteindelijk ten val is gebracht? Koerden in het noorden, soennitische moslims in het midden en de shi'itische minderheid in het zuiden. Complete chaos in Irak met zeer vervelende repercussies voor buurlanden als Turkije, Iran en Saudi-Arabië zijn het gevolg. En tenslotte moet de klus van de opbouw na de oorlog niet onderschat worden. Dat zou een langdurige internationale bemoeienis vergen die in de regio tot veel onrust zal leiden."

Somalië

De voorzitter van de chefs van staven van het Amerikaanse leger, generaal Myers, gaf het onlangs ronduit toe: Somalië is een mogelijk doelwit in de strijd tegen het terrorisme. Zijn directe superior, minister van Defensie Rumsfeld, had al eerder gezegd over informatie te beschikken dat uit Afghanistan gevluchte Al-Qaeda-strijders zich nu in Somalië ophouden. Met Irak heeft Somalië gemeen dat het geen onbekende is voor Amerikaanse militairen. In 1993 stuurde de VS ook al mariniers naar Somalië om orde in de chaos te scheppen. Die operatie werd een fiasco. Het beeld van vermoorde mariniers die door de straten van Mogadishu worden gesleurd, staat de Amerikanen nog helder voor ogen. Klaas van Walraven van het Afrika-Studiecentrum van de Universiteit van Leiden acht

het niet onwaarschijnlijk dat de gretigheid waarmee Amerikaanse gezagsdragers hun pijlen nu op Somalië richten, verband houdt met het debacle van acht jaar geleden: "President Bush heeft hoog ingezet met zijn strijd tegen de terreur. Die zou met wortel en tak worden uitgeroeid en overal op de wereld te lijf worden gegaan. Nu Afghanistan achter de rug is, maar Osama bin Laden nog altijd voortvluchtig, moet hij de daad bij het woord voegen en een nieuw doelwit vinden." "De redenering is als volgt: omdat er voor een oorlog met Irak niet genoeg draagvlak is, komt nu Somalië in de picture, een ander land waar de VS nog een rekening mee te vereffenen heeft. Als het zo gaat, zou ik dat zeer droevig vinden. Een supermacht die zich in dit soort afwegingen laat leiden door rancune: dat zou toch schandelijk zijn".

Centrale regering

"Een eerste probleem waar de Amerikanen mee te maken krijgen als ze Somalië aanvallen, is dat het land niet één centrale

regering kent. Officieel is er wel een overgangsregering, maar die heeft alleen zeggenschap in een deel van de hoofdstad Mogadishu. In de rest van het land maken allerlei clan- en militieleiders de dienst uit. Het is inderdaad zeer waarschijnlijk dat in het zuiden van het land een aantal van die krijgsheren onderdak verschaffen aan Al-Qaeda-strijders. Maar zelfs het Pentagon heeft al toegegeven dat ze niet precies weten waar die zitten, dat ze geen duidelijke doelen hebben." "Dat er echter toch iets ophanden is, kan

U.S. SPECIAL FORCES IN PHILIPPINES

U.S. special forces are preparing for joint operations in the Philippines with local troops against Muslim guerrillas linked to Osama bin Laden

The full contingent will include about 160 special forces - Navy SEALs, Green Berets, Marines and Air Force special forces - who will provide technical advice and accompany local troops on patrol in areas infested with Abu Sayyaf rebels

REUTERS

YEMEN ATTACK

Twelve people from both sides were killed and 22 wounded on Tuesday when Yemeni special forces used tanks and helicopters to storm a hide-out of Islamic militants linked to Osama bin Laden

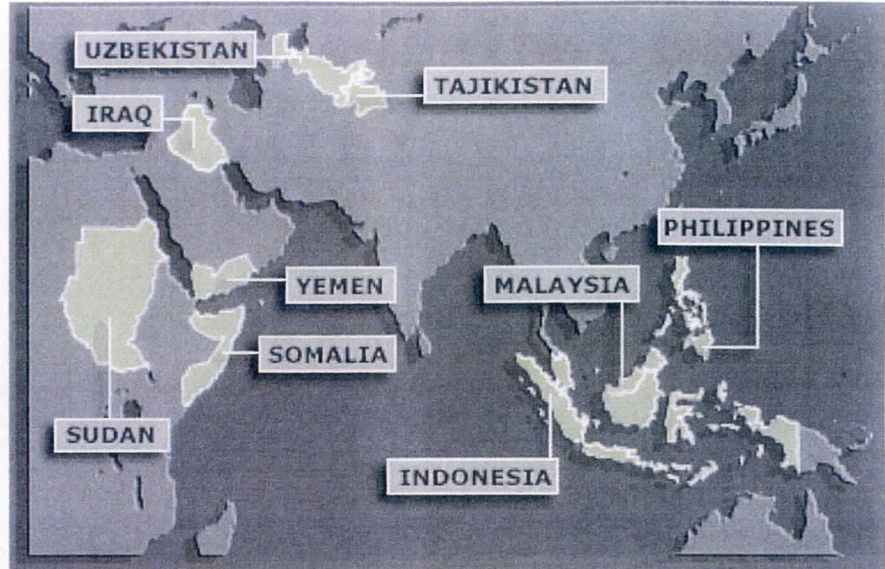
REUTERS

echter worden afgeleid uit het feit dat de VS Kenia al benaderd heeft met het verzoek of dit zuidelijke buurland van Somalië als uitvalsbasis kan worden gebruikt. Ook zouden er zich al Amerikaanse verkenners in Somalië bevinden. Een actie tegen Somalië zou in ieder geval worden toegelicht door Kenia en Ethiopië, die belang hebben bij een blijvend verzwakt Somalië."

Soedan

Een ander land dat op de 'short list' van de Amerikanen zou staan is Soedan, in oppervlakte het grootste land van Afrika. In de hoofdstad Khartoum zetelt een streng islamitisch regime, maar pogingen om de islamitische wetgeving, de sharia, ook op te leggen aan de niet-Arabische, veelal christelijke, bevolking in het zuiden van het land zijn mislukt. Al sinds 1956 woedt in Soedan een uiterst bloedige burgeroorlog tussen het noorden en het zuiden. Het beeld van Soedan als een agressieve fundamentalistische staat, vatte begin jaren '90 post, toen ook Osama bin Laden daar vertoefde. Vanuit Soedan werkte hij aan zijn terroristische netwerk, totdat president Bashir genoeg had van de slechte reputatie die zijn gevaarlijke gast hem bezorgde en Bin Laden sommeerde te vertrekken. Dat Soedan nu aangemerkt wordt als een mogelijk doelwit komt volgens Van Walraven door de koers die het regime destijds voer. Maar de situatie is veranderd. Van Walraven: "De scherpe kantjes zijn er vanaf. Bashir

Deze landen zijn mogelijke doelwitten in de strijd tegen terrorisme.

heeft zich ontdaan van zijn grote rivaal, de parlementsvoorzitter Hasan al-Turabi. Die al-Turabi was de motor achter het fundamentalisme in Soedan, waar Bashir steeds meer op matiging aanstuurt. De afgelopen jaren is er zelfs sprake van voorzichtige toenadering tot de VS, die nu ook bemiddelen in de burgeroorlog. Dat de VS een betere relatie met het regime in Khartoum nastreeft, hangt natuurlijk ook samen met het feit dat in Zuid-Soedan olievelden liggen. Al met al acht ik het zeer onwaarschijnlijk dat Bush de confrontatie met Soedan aan zal gaan".

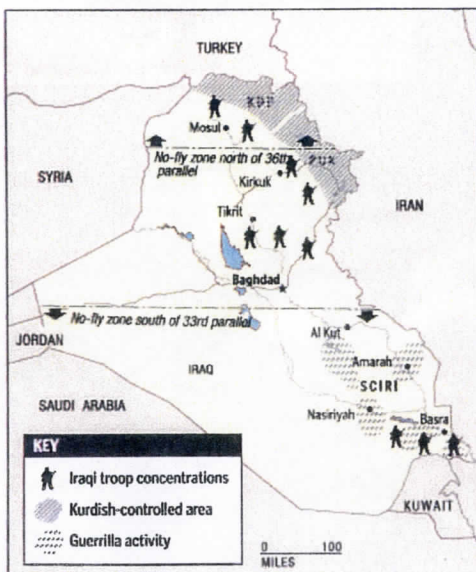
Jemen

In Jemen, aan de zuidpunt van het Arabisch schiereiland, doet president Saiih er de afgelopen tijd alles aan om de Verenigde Staten gunstig te stemmen. Vorige maand beloofde Saiih, op bezoek in Washington, president Bush de moslimextremisten in zijn land hard aan te pakken. Bij een poging om enkele leden van al Qaeda op te pakken

raakte het leger onlangs slaags met de stam die de terroristen onderdak verleende. Daarbij vielen zeker 25 doden. Het staat vast dat veel al-Qaeda-leden zich schuilhouden in Jemen, het geboorteland van de vader van Bin Laden. Vorig jaar werd de VS pijnlijk geconfronteerd met hun aanwezigheid daar toen het netwerk voor de kust van Jemen een aanslag pleegde op het Amerikaanse oorlogsschip de USS Cole. Het probleem is dat veel stammen en dorpen fungeren als 'veilige haven' voor de terroristen omdat deze zich onttrekken aan het centrale gezag. Volgens Joris Luyendijk, de Midden-Oosten-correspondent van de NOS en het NRC Handelsblad, is de aanwezigheid van Bin Ladens mannen door een recente maatregel van de Jemenitische regering alleen maar sterker geworden: "Om het toerisme te bevorderen heeft Jemen de visumplicht voor Europeanen en Amerikanen afgeschaft. Dat heeft als ongewend neveneffect dat leden van al Qaeda met gestolen of valse westerse paspoorten Jemen zonder problemen binnen kunnen komen." ■

Iraq's Military Strength

If the United States wanted to oust Iraqi leader Saddam Hussein by using its air power and by activating anti-government forces, it would face a formidable Iraqi military consisting of the Revolutionary Guard and the regular army, totaling more than 400,000 men. Some specialists say the strength of the opposition is often exaggerated.

Military strength in the region

Country	Military manpower	Main battle tanks	Total artillery pieces
Iraq	424,000	2,200	2,050
Iran	513,000	1,565	2,395
Saudi Arabia	126,500	1,055	438
Kuwait	15,500	385	68

Claimed strength of anti-government groups in Iraq

Group	Group's leader	Manpower
Kurdistan Democratic Party (KDP)	Massoud Barzani	35,000
Patriotic Union of Kurdistan (PUK)	Jalal Talabani	35,000
Iraqi National Congress	Ahmed Chalabi	5,000
Iraqi National Accord	Ayad Alawi	n.a.
Supreme Council of Islamic Revolution in Iraq (SCIRI)	Ayatollah Mohammed Bakr Hakim	5,000

Notes: The Iraqi National Congress, which is based in London, claims to be able to raise a force of 5,000 to be inserted near Basra. The Iraqi National Accord claims support within the Iraqi military. The SCIRI represents the southern Shiites.

SOURCES: "The Military Balance in the Gulf" by Anthony H. Cordesman, staff reports.

THE WASHINGTON POST

AC-130H/U SPECTRE

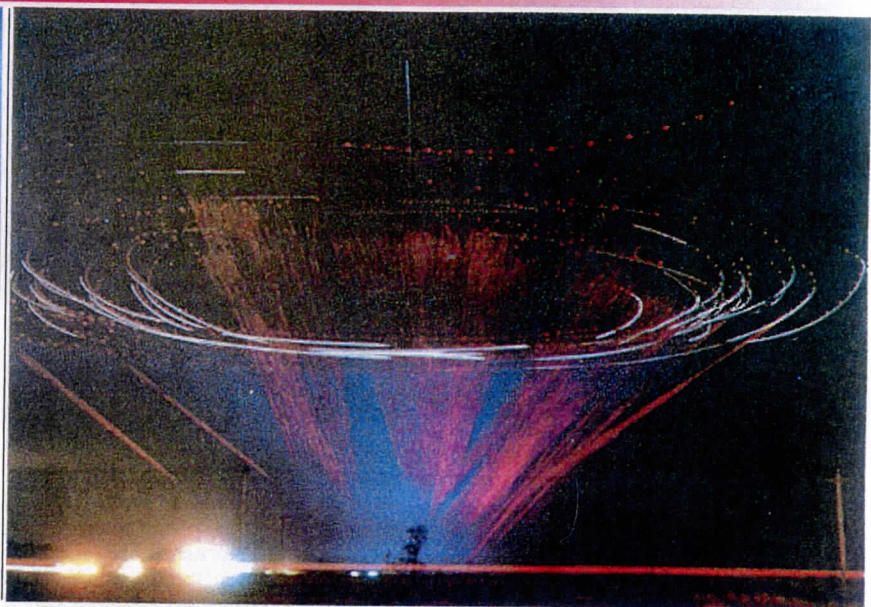
DOOR SGT N. KOLSTER

Een AC-130 Spectre in actie in de schemering.

Alle foto's bron: USAF

Rechts: Een foto genomen met vertraagde sluitertijd tijdens het beschieten van een doel in de nacht door een AC-130. Goed te zien is dat de Spectre continue rondjes aan het vliegen is om de verschillende doelen te bevuren.

U.S. GUNSHIP

The U.S. military Spectre gunships used in Afghanistan are heavily-armed, radar and computer laden versions of C-130 transport planes

- AC-130 H Pave Spectre**
- Remains airborne for 8-12 hours
 - Largest airborne gun in the world (105 mm)
 - Pinpoint accuracy in daylight or darkness
 - Sensors protect it from missiles
 - Carries up to 10 tons of ammunition

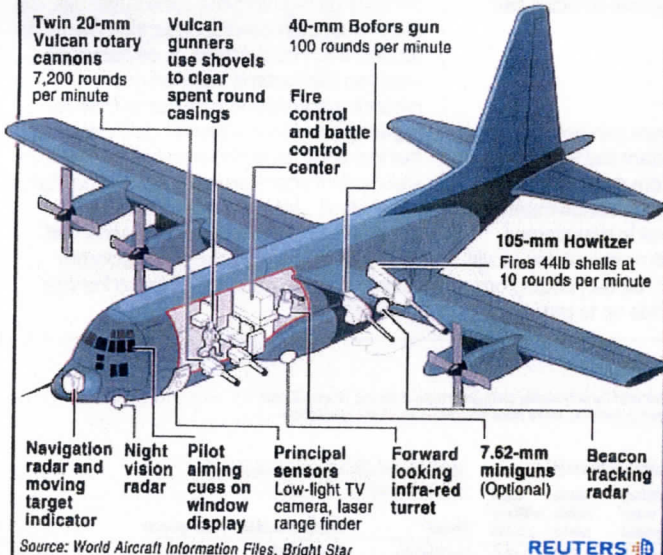
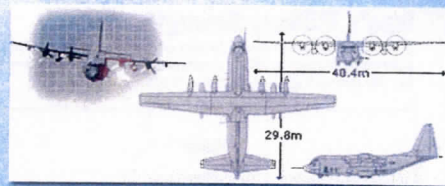
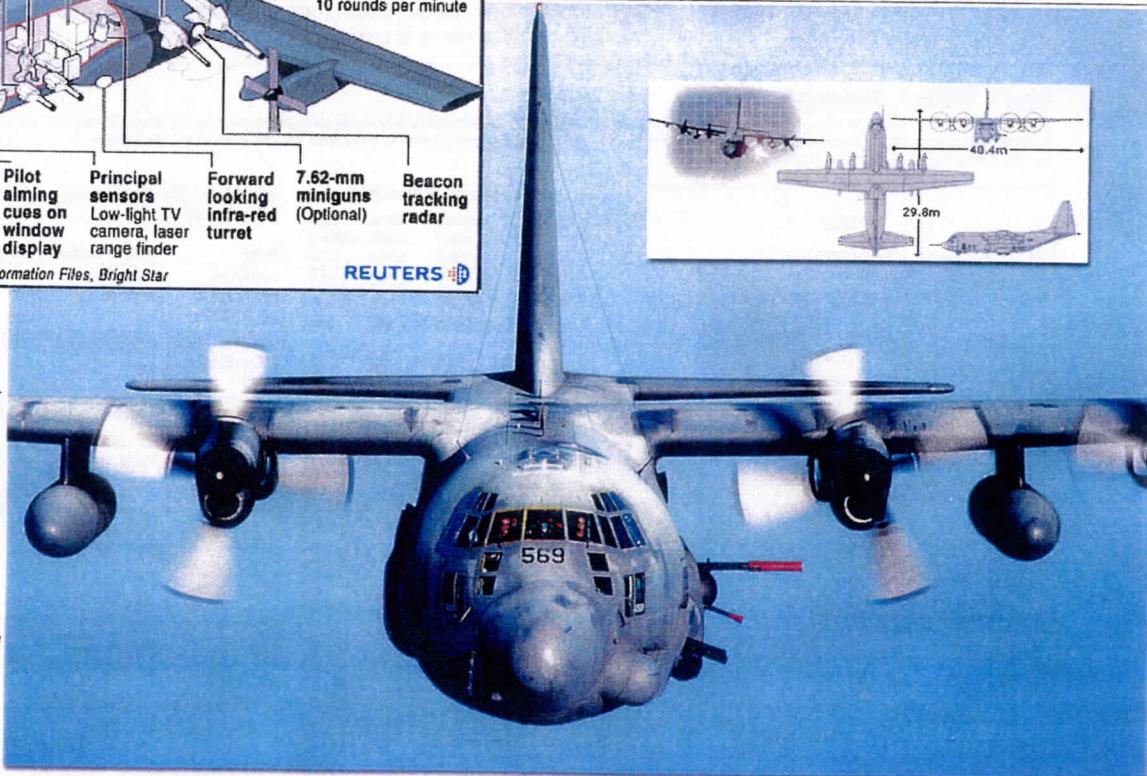

Foto genomen vanuit een KC-135 tankvliegtuig tijdens het bijtanken in de lucht. De verschillende stukken geschut zijn goed te zien aan de rechterkant v.h. toestel.

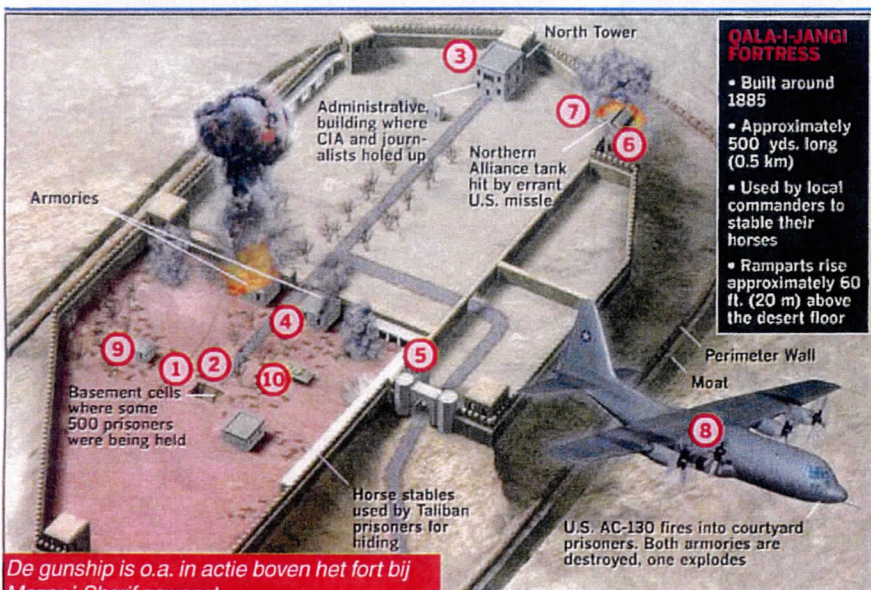

Voorraanzicht van de AC-130H Spectre. De 'tanden' van het toestel zijn duidelijk te zien aan de rechterkant van het toestel. De bol rechtsvooraan het toestel is een AN/ASD-5 Black Crow truck ignition sensor.

Een AC-130U Spectre van de 4th Special Operations Squadron/ 16 SOW uit Hurlburt Field, Fla.

De gunship is o.a. in actie boven het fort bij Mazar-i-Sharif geweest.

een patch van de Spectre

Approx. 18 inches

De Gatlinggun van de AC-130 kan 1800 kogels per minuut afvuren, dat zijn er 30 per seconde. Deze kogels zijn er in allerlei varianten, van high-explosive tot armour-piercing.

General Characteristics

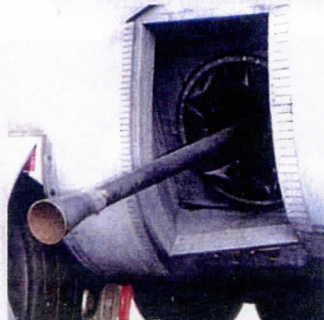
Primary Function: Close air support, air interdiction and force protection
Builder: Lockheed/Boeing Corp.
Power Plant: Four Allison T56-A-15 turboprop engines
Thrust: 4,910 shaft horsepower each engine
Length: 97 feet, 9 inches (29.8 meters)
Height: 38 feet, 6 inches (11.7 meters)
Wingspan: 132 feet, 7 inches (40.4 meters)
Speed: 300 mph (Mach .4) (at sea level)
Range: Approximately 1,300 nautical miles; unlimited with air refueling.

Ceiling: 25,000 feet (7,576 meters)
Maximum Takeoff Weight: 155,000 pounds (69,750 kilograms)
Armament: AC-130H/U: 40mm cannon and 105mm cannon; AC-130U: 25mm gun
Crew: AC-130U - Five officers (pilot, co-pilot, navigator, fire control officer, electronic warfare officer) and eight enlisted (flight engineer, TV operator, infrared detection set operator, loadmaster, four aerial gunners)
Deployment Date: AC-130H, 1972; AC-130U, 1995
Unit Cost: AC-130H, \$132.4 million; AC-130U, \$190 million (fiscal 2001 constant dollars)
Inventory: Active duty: AC-130H, 8; AC-130U, 13; Reserve, 0; ANG, 0

Het 25 mm Gatlinggeschut in de AC-130U

Het 40 mm Boforskanon en de ...

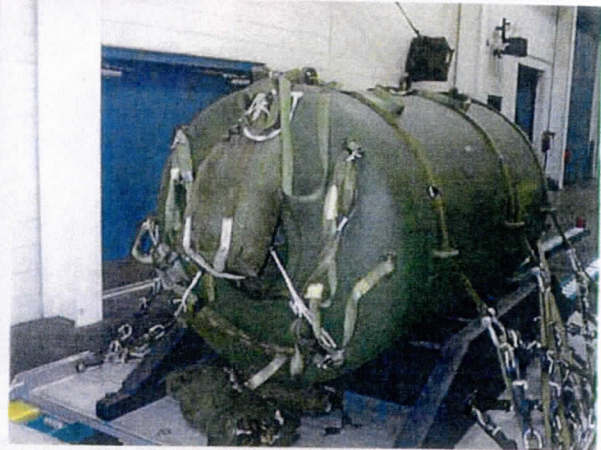
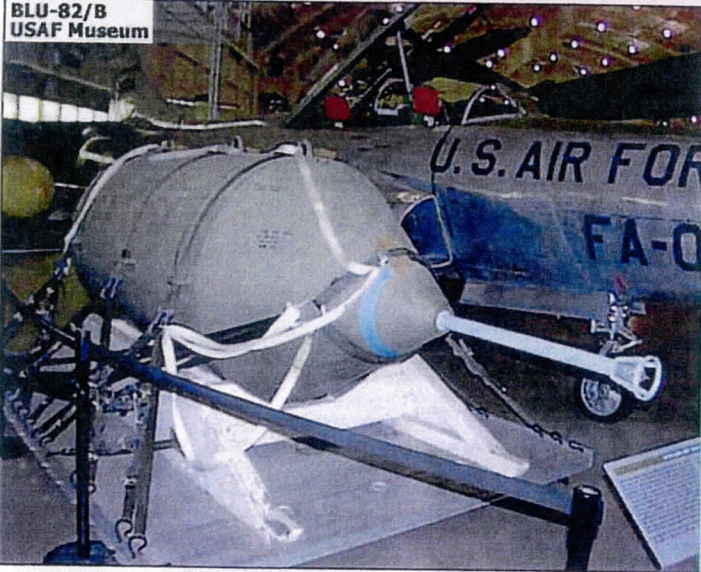
105 mm howitzer aan de zijkant van het toestel.

BLU-82 'DAISYCUTTER'

BLU-82/B
USAF Museum

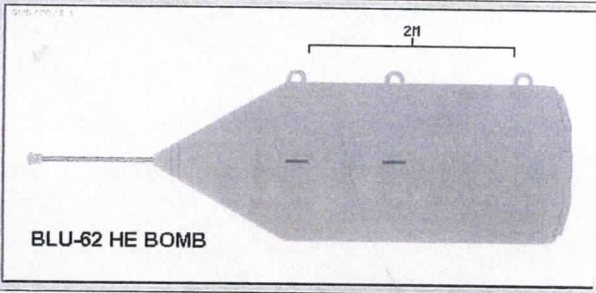

Hier zie je de BLU-82 op een pallet gemonteerd. Ook de kleine container met de 'cargo extraction parachute' is zichtbaar.

bronnen: USAF, Washington Post

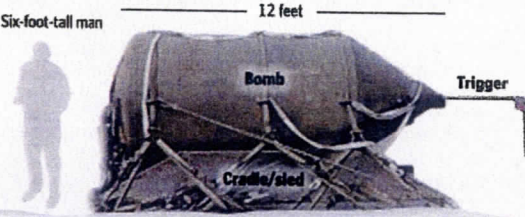
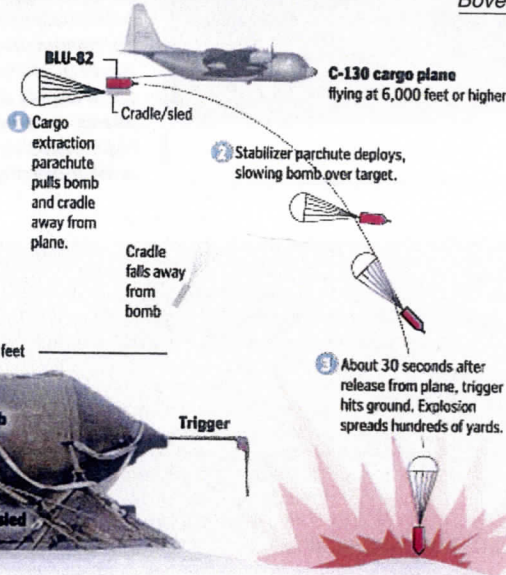
Links: Hier zie je de BLU-82 ingepakt op een pallet staan. Zo wordt hij ook in een Hercules geladen.

Boven: Silhouet van de BLU-82 met zijn afmeting

Heavy Message

Two 15,000-pound BLU-82 bombs were used against military targets in Afghanistan in the past week, the Pentagon said. The bombs explode a few feet above ground and obliterate anything within hundreds of yards.

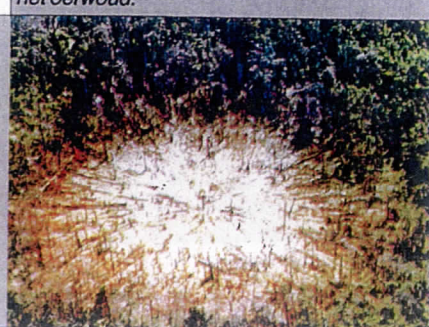
SOURCES: Federation of American Scientists, Defense Department

BY DOUG STEVENS AND BILL WEBSTER—THE WASHINGTON POST

Een patch van het Amerikaanse 711th Special Operations Squadron.

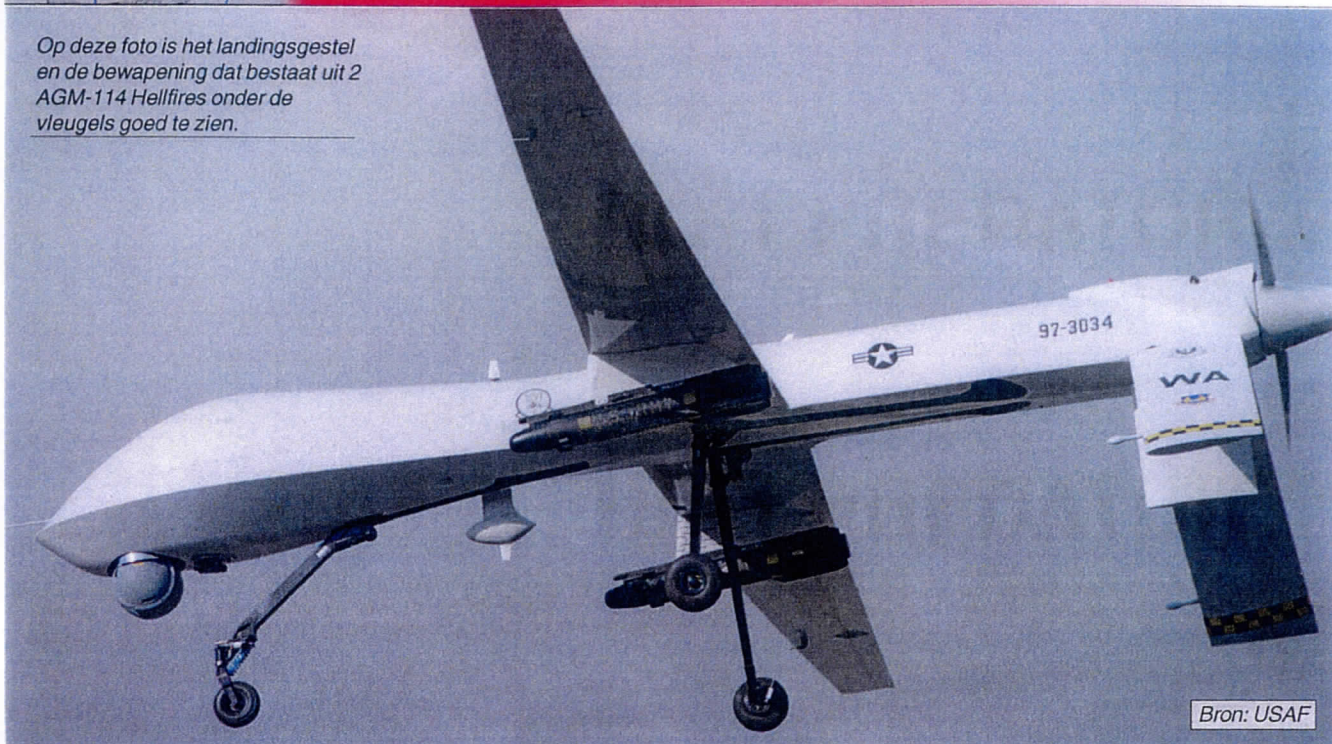
Onder: Uitwerking van de 'Daisycutter' in het oerwoud.

RQ-1 PREDATOR

Op deze foto is het landingsgestel en de bewapening dat bestaat uit 2 AGM-114 Hellfires onder de vleugels goed te zien.

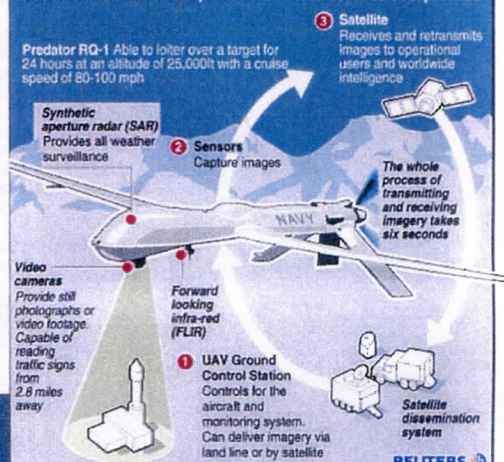
Bron: USAF

EYE IN AFGHANISTAN'S SKIES

The U.S. Predator, a long-endurance, medium-altitude unmanned aircraft is used by the U.S. in surveillance and reconnaissance missions. It has a satellite data link to provide over-the-horizon mission capabilities.

Predator RQ-1 Able to loiter over a target for 24 hours at an altitude of 25,000ft with a cruise speed of 80-100 mph

Sources: FAS, Intelligence Resource Program. <http://www.fas.org/irp/program/collect/predator.htm>
Airforce Technology. <http://www.airforce-technology.com/projects/predator/>

REUTERS

Foto genomen vlak voor een missie. Goed te zien zijn de waarnemingsbol onder de neus en de 2 Hellfires onder de vleugel van een RQ-1 "Predator" van de 11th Reconnaissance Squadron.

General Characteristics

Primary Function: Airborne surveillance reconnaissance and target acquisition

Contractor: General Atomics Aeronautical Systems Incorporated

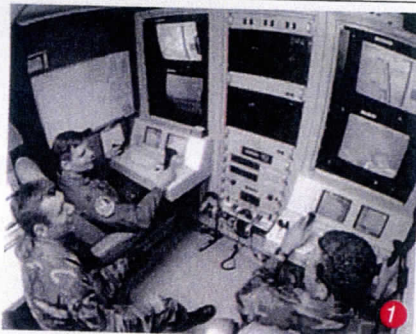
Power Plant: RQ-1A Rotax 912 four cylinder engine producing 81 horsepower.

RQ-1B 914 four cylinder turbo-charged engine producing 105 horsepower.

Leden van de 11th Reconnaissance Squadron, Indian Springs, Nev., ondernemen pre-flight checks bij een RQ-1 "Predator" bij een geplande missie op Nov. 9, 2001. De 11th RS is ter ondersteuning ingezet om onderhoud te plegen aan de toestellen tijdens Operatie Enduring Freedom. (U.S. Air Force photo by Tech. Sgt. Scott Reed)

1. Grondstation met de controllers en de diverse monitoren.
2. Het electro-optisch beeld.
3. Een air vehicle operator in actie.
4. Een Predator bewapend met Hellfire-C lasergeleiderketten.
5. Een Predator bewapend met Hellfireraketten gezien uit een andere hoek.
6. Een opstijgende Predator.
7. Onderhoud in een tent aan een Predator.

PREDATOR - SPECIFICATION

Dimensions
 Payload 450 lb (204 kg)
 Wing span 48.7 ft (14.84 metres)
 Span Sea Predator Variant 35 ft (10.67 metres)
 Length 27 ft (8.23 metres)
 Height 6.9 ft (2,1 metres)

Performance
 Altitude 25,000 ft (7,620 metres)
 Range 400 nautical miles
 Cruise Speed >70 kts
 Endurance >40 hrs
 Conventional launch and recovery approximately 2000 ft (600 metres)

Weights
 Weight fully loaded <2300 lbs (1035 kg)
 Weight payload 450 lbs (202.5 kg)

Electro-optical payloads
 2 colour DLTV television variable zoom, 955 mm Spotter
 High resolution FLIR 6 field of view, 19 to 560mm
 Synthetic Aperture Radar all weather surveillance, 1 foot resolution

Optional payloads
 laser target designator and rangefinder, ECM/ESM, moving target indicator, communications relay

Datalinks
 C-band LOS, UHF and Ku Band Satellite Datalink

Radio Relay
 UHF and VHF radio
 Data distribution system Trojan Spirit II or Global Broadcast System for dissemination

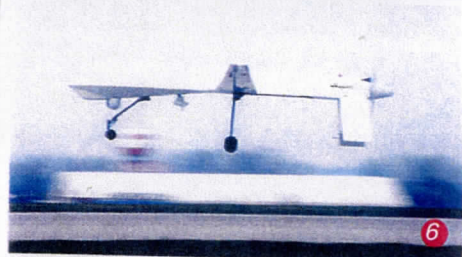
Vehicles
 2 HMMWV Transports

Ground data
 5.5 metre dish for Ku-band Ground Data Terminal

Data dissemination
 2.4 metre dish for data dissemination

Ground Control Station Trailer
 30 ft x 8 ft x 8 ft (9.14 m x 2.44 m x 2.44 m)
 C-130 and C-141 transportable

Air transportability

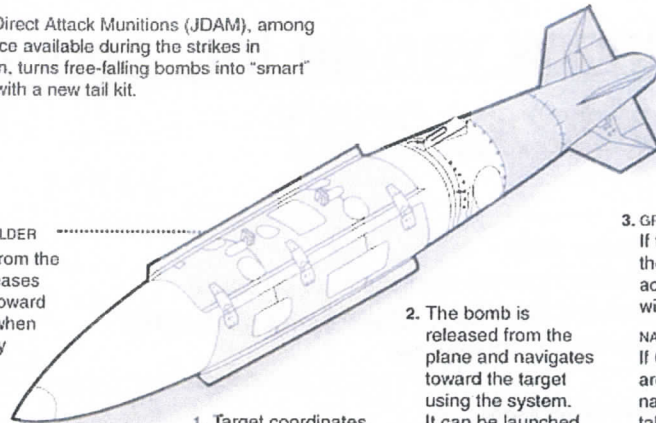

Via AN/PSC-5 SATCOM satelliettelefoon gaven de Special Forces van de VS o.a. de coördinaten door voor de strikes met de JDAM in Afghanistan.

The Joint Direct Attack Munitions (JDAM), among the ordnance available during the strikes in Afghanistan, turns free-falling bombs into "smart" munitions with a new tail kit.

WEAPON HOLDER
Detaches from the plane. Releases the bomb toward the target when triggered by officers.

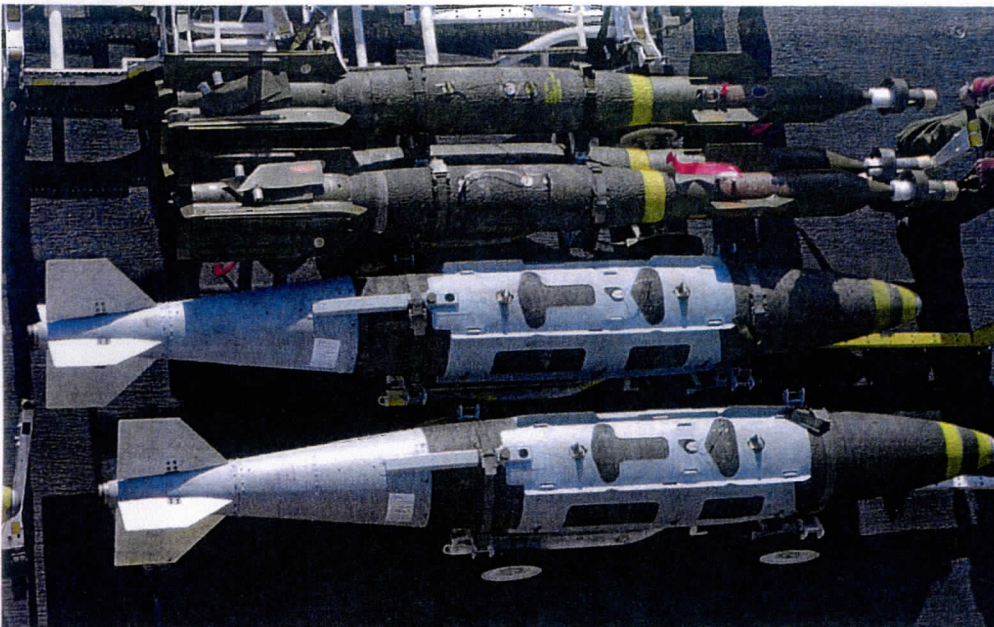
1. Target coordinates are loaded into the guidance system.

2. The bomb is released from the plane and navigates toward the target using the system. It can be launched from very low or very high altitudes.

3. GPS
If the GPS locates the target, strike accuracy is possible within about 40 feet.
NAVIGATION SYSTEM
If GPS coordinates are not available, the navigation system takes over and accuracy is limited to within about 90 feet.

Sources: Air Force; Federation of American Scientists

Bronnen: USAF, US Navy

General Characteristics

Primary function: Guided air-to-surface weapon
Contractor: Boeing Corp.
Length: (JDAM and warhead) GBU-31 (v) 1/B: 152.7 inches (387.9 centimeters); GBU-31 (v) 3/B: 148.6 inches (377.4 centimeters); GBU-32 (v) 1/B: 119.5 inches (303.5 centimeters)
Launch Weight: (JDAM and warhead) GBU-31 (v) 1/B: 2,036 pounds (925.4 kilograms); GBU-31 (v) 3/B: 2,115 pounds (961.4 kilograms); GBU-32 (v) 1/B: 1,013 pounds (460.5 kilograms)
Wingspan: GBU-31: 25 inches (63.5 centimeters); GBU-32: 19.6 ins. (49.8 centimeters)
Range: Up to 15 miles
Ceiling: 45,000-plus feet (13,677 meters)
Guidance System: GPS/INS
Unit cost: Approximately \$21,000 per tailkit (FY 01 dollars)
Date Deployed: 1999
Inventory: The tailkit is in full-rate production. Projected inventory is 87,496 total, 62,000 for the Air Force and 25,496 for the Navy

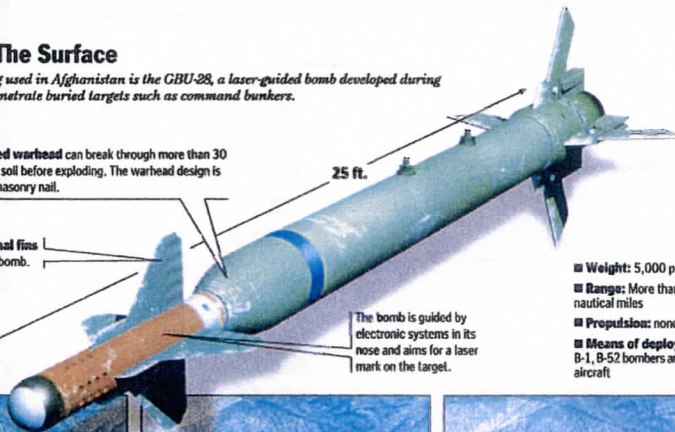
Hierboven een aantal "slimme" bommen. De onderste 2 zijn JDAM's. Deze sturen zich richting doel via de ingevoerde GPS-coördinaten. (meer info zie tekening rechtsboven)

Busting Below The Surface

Among the munitions being used in Afghanistan is the GBU-28, a laser-guided bomb developed during the Persian Gulf War to penetrate buried targets such as command bunkers.

BLU-113 hardened warhead can break through more than 30 feet of concrete or soil before exploding. The warhead design is patterned after a masonry nail.

Directional fins steer the bomb.

- **Weight:** 5,000 pounds
- **Range:** More than 5 nautical miles
- **Propulsion:** none
- **Means of deployment:** B-1, B-52 bombers and similar aircraft

The bomb is guided by electronic systems in its nose and aims for a laser mark on the target.

In these Navy test photos, a GBU-series bomb penetrates a mock hard bunker target.

SOURCES: Raytheon; Department of Defense; Navy

BY DOUG STEVENS AND CHRIS KIRKMAN—THE WASHINGTON POST

Bombs That Strike Deep Underground

The Pentagon is preparing precision weapons to destroy underground targets. These could include Iraqi and North Korean caches of nuclear, biological or chemical weapons, or hideouts for terrorists in Afghanistan.

HARD TARGET BOMB WITH SMART FUSE
The smart fuse used on some weapons can sense if it is striking soil, rock or concrete and can count how many surfaces it hits, igniting at just the right moment.

Exterior components peel away as the bomb hits, leaving the hardened central casing to bore into rock.

SKIP BOMB WITH LONG FUSE
These can penetrate a steel tunnel door, then skip several times down a passageway before exploding, increasing destruction.

THERMORAGIC WEAPON When detonated in a tunnel, it creates a long-lasting wave of high pressures that kills people and destroys equipment throughout passageways. A test of a similar weapon, detonated above ground, is shown in the sequence below: fuel is spread first, then ignited.

1. Fuel is spread.
2. Fuel is ignited.
3. Pressure wave spreads.
4. Destruction of equipment.

Source: Department of Defense
Federation of American Scientists

Index van de Info-scoop vanaf oktober 2000

Oktober 2000

- Verkiezingen en revolutie in Joegoslavië blz 3
- De bijzondere band tussen Servië en Rusland blz 9
- Uitslag van de enquête blz 16

December 2000

- Grensoorlog of vriendschap blz 3
- Verkiezingen in Bosnië-Herzegovina blz 19
- Verkiezingen in Kosovo blz 26
- De Joegoslavische federatie in het post-Milosevic tijdperk blz 29
- 2de Mlgroep blz 36

Februari 2001

- Bush en zijn buitenlandse beleid blz 3
- De politieke situatie in Joegoslavië blz 6
- Installatie nieuwe Servische regering blz 8
- Presevovallei een nieuwe uitdaging voor de internationale gemeenschap blz 13

Maart 2001

- Macedonië: nieuw lont in kruitvat Balkan? blz 3
- Chronologisch overzicht van de gebeurtenissen in Macedonië blz 10
- Bosnië-Herzegovina sinds de algemene verkiezingen blz 12
- Geografische verklaringen voor conflicten blz 17

Mei 2001

- Montenegro aan de vooravond van de onafhankelijkheid blz 3
- Enquete mei 2001 blz 9

Juli 2001

Macedonië special

- Geografie blz 4
- Historie blz 5
- Demografie/ Etnische verdeeldheid blz 7
- Politiek blz 8
- Chronologie blz 13

Oktober 2001

- Afghanen en Bin Laden blz 3
- De invloed van de islam op de wereld blz 7
- Brandpunt blz 15
- Het wespennest Afghanistan (1) blz 15
- Qaeda, de basis van Osama Bin Laden (2) blz 16
- Vijf 'misverstanden' over de islam (3) blz 18
- Mogelijke historische voedingsbronnen van anti-Amerikanisme (4) blz 19
- De verschillende wapensystemen in de oorlog tegen terrorisme blz 21
- Voedseldroppings en propaganda-oorlog boven Afghanistan blz 23

